

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

Odsjek za sociologiju

Anita Zubčić

Jednopredmetni studij sociologije

**Uloga nevladinih udruga u borbi s problemom beskućništva:
primjer grada Zagreba
Diplomski rad**

MENTOR:

prof. emeritus dr. sc. Ognjen Čaldarović

STUDENTICA:

Anita Zubčić

Zagreb, prosinac 2018.

University of Zagreb

Faculty of Humanities and Social Sciences

Department of Sociology

Anita Zubčić

Sociology major

**The role of non-governmental organizations in the struggle with
homelessness:
the example of the city of Zagreb
Master thesis**

MENTOR:

prof. emeritus dr. sc. Ognjen Čaldarović

STUDENTICA:

Anita Zubčić

Zagreb, December 2018.

Sadržaj

Sažetak	3
Summary	4
1. Uvod.....	5
1.1. Zakonska regulativa i problematika	6
1.2. Nevladine udruge i projekti	15
2. Svrha i cilj istraživanja.....	24
3. Metodologija istraživanja.....	26
4. Rezultati istraživanja.....	35
4.1. Analiza sadržaja časopisa “Ulične svjetiljke”	35
4.2. Intervju.....	51
5. Rasprava.....	60
6. Zaključak.....	64
7. Literatura.....	66
Prilog 1. Tablice analize sadržaja.....	68

Sažetak

Beskućništvo je društveni fenomen s kojim se moderna društva diljem svijeta sve češće susreću. Budući da državne institucije nisu u mogućnosti samostalno rješavati problem beskućništva, njihova suradnja s nevladinim udrugama je od velike važnosti zbog njihova aktivnog djelovanja u socijalnoj sferi. Svrha ovog rada je definirati nevladine udruge koje se bave problemom beskućništva na području Grada Zagreba te prikazati njihov doprinos kroz projekte koje su do sada pokrenule.

Ključne riječi: beskućništvo, nevladine udruge, socijalna isključenost, resocijalizacija

Summary

Homelessness is a social phenomenon increasingly encountered in modern societies all over the world. Since state institutions are not able to solve the homelessness problem independently, their cooperation with non-governmental organizations is of great importance because of their active role in the social sphere. The purpose of this paper is to define the potential and actual roles of non-governmental organizations dealing with the homelessness problem in the City of Zagreb and to show their contribution through projects that have so far been launched.

Keywords: homelessness, NGO, social exclusion, resocialization

1. Uvod

U zadnje vrijeme nerijetko susrećemo ljude neugledne vanjštine, odjevene u staru, istrošenu odjeću kako se kreću po ulicama velegrada. Ometeni našim svakodnevnim brigama i obavezama, rijetki od nas su svjesni kako beskućništvo postaje sve veći problem hrvatskog društva te kako je to životna situacija u kojoj se može naći svatko od nas, neovisno o trenutnoj socioekonomskoj situaciji. Tek poneki zastanu i zapitaju se kako su se ti pojedinci našli u toj nezavidnoj situaciji.

Tek nedavno smo počeli posvećivati više pažnje problemu beskućništva koji je postao stvaran problem na koji moramo obratiti pažnju. Iako s godinama raste broj nevladinih udruga koje se bave problemom beskućništva, Hrvatska i dalje nema niti jednu organizaciju koja je službena članica FEANTSA-e¹ za razliku od susjednih zemalja. Nažalost, interes akademske zajednice za proučavanje problematike beskućništva u Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno izražen no situacija se, zahvaljujući aktivnosti nevladinih udruga, koje svakodnevno javnost i stručnjake iz područja sociologije, socijalnog rada i psihologije informiraju od tom rastućem problemu, polako mijenja. Potrebno je uložiti više resursa u istraživanja kako bi se kreirala kvalitetna socijalna politika sposobna pravovremeno reagirati na izazove fenomena beskućništva.

Ustaljena je pretpostavka pojedinaca kako su beskućnici ljudi koji sami snose odgovornost što su se našli u dotičnoj situaciji, no brojna istraživanja pokazuju kako su beskućnici ljudi koji su se u toj teškoj situaciji našli zbog izazova koje je život stavio pred njih. To mogu biti izazovi financijske, pravne, zdravstvene ili socijalne prirode. Dosadašnja istraživanja pokazuju kako se uzroci beskućništva u Hrvatskoj ne razlikuju značajno od uzroka u drugim dijelovima svijeta. Neki od najčešćih uzroka su odrastanje u nepovoljnim uvjetima (domovi, nefunkcionalne obitelji, izloženost nasilju u djetinjstvu i traumatično odrastanje), gubitak posla i otežana mogućnost za pronalazak novog posla uslijed starosti, nedovoljnih kompetencija te slabih ponuda na tržištu rada, narušeno fizičko ili psihološko zdravlje, dugotrajni boravak u zatvorskoj ili psihijatrijskoj ustanovi te gubitak mjesta stanovanja kao posljedica rata, izbjeglištva, razvoda ili nemogućnosti podmirivanja rata stambenog kredita.

¹ Federacija nacionalnih organizacija koje rade s beskućnicima je krovna organizacija koja djeluje na području Europe te se sastoji od 130 organizacija čiji je jedini cilj borba s problemom beskućništva na europskom kontinentu.

Budući da se ljudska bića definiraju kroz aktivno sudjelovanje u društvu, pripadnost zajednici te kroz interakciju s drugima, beskućnici su uvršteni u socijalno najosjetljiviju skupinu ljudi. Često stigmatizirani kao propalice, alkoholičari i narkomani, izolirani su od ostatka društva što krši njihova osnovna ljudska prava da budu punopravni članovi zajednica te razvijaju osjećaj vrijednosti, sreće i ispunjenja. Izolacijom i stigmatizacijom od strane društva beskućnici bivaju još osjetljiviji te često završavaju u raljama alkoholizma, droge i kriminala, upadajući tako u kategoriju u koju ih je društvo prvobitno smjestilo. No ako beskućnicima posvetimo potrebnu pažnju i pružimo im mogućnost za resocijalizaciju i razvitak osobnog zadovoljstva, koje dolazi od pripadanja zajednici, te osjećaja korisnosti, možemo im pomoći da prebrode psihičku krizu u koju često upadaju životom na ulici te da ponovno postanu punopravni članovi našeg društva.

1.1. Zakonska regulativa i problematika

Prije nego se posvetimo proučavanju problematike beskućništva te nevladinih organizacije koje se navedenim problemom bave, smatram kako je ključno definirati ključne pojmove kojima ćemo se baviti u ovome radu te spomenuti zakonske akte i propise koji su vezano za ovaj fenomen. Budući da se Hrvatska tek nedavno počela ozbiljno posvećivati problematici beskućnika, smatram kako je definicija beskućništva u hrvatskom zakonu nedovoljno jasno definirana te ne sadrži sve potrebne komponente. S obzirom na navedeno, u daljnjem tekstu navest ću i FEANTSA-inu tipologiju beskućnika koja, prema mome mišljenju, može pridonijeti dopunjavaju pojma beskućnik koji je u hrvatskom zakonu definiran tek 2011. godine.

Beskućnici

U današnje vrijeme postoji mnogo definicija pojma beskućnik. Tako i organizacija Ujedinjeni Narodi razlikuje nekoliko različitih, ali ipak srodnih, mogućnosti za definiranje fenomena beskućništva. Prema užoj definiciji, navedenoj u knjizi „Strategies to Combat Homelessness“, beskućnik je osoba koja „nema adekvatan prostora za stanovanje“. Prema široj definiciji, Ujedinjeni Narodi razlikuju dvije vrste beskućništva: apsolutno i relativno. Apsolutno (primarno) beskućništvo je kategorija koja uključuje osobe koje nemaju nikakvo mjesto za stanovanje ili su povremeno smješteni u prihvatilištu, dok relativno (sekundarno) beskućništvo podrazumijeva

neosiguranost osnovnih životnih standarda kao što su adekvatna zaštita od nepogoda, pristup pitkoj vodi, osobna sigurnost, pristup obrazovanju i zapošljavanju i drugo.

U Hrvatskoj se, prema članku 4 stavku 13 Zakona o socijalnoj skrbi, beskućnik definira kao „osoba koja nema gdje stanovati, boravi na javnom ili drugom mjestu koje nije namijenjeno za stanovanje i nema sredstava kojima bi mogla podmiriti potrebu stanovanja.“²

Nadovezujući se na navedeno, smatram kako je nužno uzeti u obzir i ETHOS tipologiju³ koja proširuje definiciju beskućnika na temelju mjesta boravišta. Prema njoj, uzimajući u obzir dimenziju stanovanja (fizička, socijalna i pravna), razvijena su 4 osnovna koncepta deprivacije:⁴

1. Bez krova nad glavom (*Rooflessness*) – ljudi koji žive na ulici i oni koji koriste prenoćišta za beskućnike
2. Bez doma (*Houselessness*) – oni koji žive u hostelima za beskućnike, u privremenom smještaju, ženskim skloništima, azilima za strance, privremenim smještajima za radnike imigrante, u zatvorima i medicinskim institucijama te svim ostalim vrstama subvencioniranog i privremenog smještaja
3. Bez sigurnog stanovanja (*Living in insecure housing*) – žive sa širom obitelji ili prijateljima, koji nemaju legalno pravo na smještaj koji koriste, koji žive u stanovima iz kojih im prijeti deložacija ili osobe koje žive u stalnoj prijetnji od obiteljskog nasilja
4. Bez adekvatnog stanovanja (*Living in inadequate housing*) – život u privremenim i nestandardnim strukturama poput kamp kućica, u zgradama koje su predviđene za rušenje ili neprimjerene za stanovanje kao i smještaj u prenapučenim stanovima.

Budući da je fenomen beskućništva sve prisutniji u Hrvatskoj, potrebno je uložiti više truda u prikupljanje, sustavno proučavanje i analizu prikupljenih podataka. S obzirom na to da državne institucije nisu u mogućnosti obuhvatiti sve aspekte ovog problema, civilno društvo i nevladine udruge ovdje igraju veliku ulogu. Zakon o

² Zakon o socijalnoj skrbi (pročišćeni tekst, Narodne novine 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17)

³ Tipologija beskućništva definirana od strane FEATSA-e

⁴ Vidi: <https://www.feantsa.org/en/toolkit/2005/04/01/ethos-typology-on-homelessness-and-housing-exclusion?bcParent=27>

udrugama, prema članku 4, udruge definira kao „je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj, te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje toga oblika udruživanja.“

U nastavku rada pokušat ću prikazati važnost ovakvih organizacija u kreiranju socijalnih politika, pružanju usluga socijalne pomoći te razvoju društvenog kapitala u slučaju društveno marginaliziranih osoba.

Nevladine organizacije

Iako država ima temeljnu ulogu u osiguravanju poštovanja socijalno-ekonomskih prava ljudi, prije svega u ublažavanju siromaštva i socijalno-ekonomskog razvoja (Fennell, 2000/2001), uloga nevladinih organizacija je od neupitnog značaja za pružanje odgovarajućih socijalnih usluga zbog svoje neposredne povezanosti sa socijalno ugroženim skupinama u društvu. Za razliku od državnih institucija, čije akcije su uglavnom pasivne i u vidu donošenja zakona, propisa i subvencioniranja socijalnih programa, nevladine udruge su u rješavanje socijalnih problema aktivno uključene prikupljanjem konkretnih potrebnih sredstava, sudjelovanjem stručnjaka iz različitih područja i volontera te uključivanjem samih korisnika u pomno osmišljene projekte. Aktivni pristup i direktno sudjelovanje, koje udruge koriste, potiče korisnike socijalne pomoći na socijalizaciju i u njima pobuđuje osjećaj pripadnosti društvu i osobne koristi uz umanjeње njihove socijalne isključenosti iz društva.

Godine 2006. napravljeno je istraživanje javnog mnijenja o stavovima javnosti o radu nevladinih organizacija kako bi se dobila slika o tome kako ljudi doživljavaju nevladine organizacije te koliko su uopće upoznati s njihovim postojanjem i djelovanjem. Istraživanje je rađeno od strane Instituta Ivo Pilar u razdoblju od 01. lipnja do 15. lipnja na uzorku od 1000 stanovnika Republike Hrvatske metodom telefonske ankete. Rezultati istraživanja ukazuju na sljedeće:

Velika većina ispitanika je upoznata s izrazom nevladina organizacija, no zabrinjavajuć je podatak kako samo polovica zna značenje tog pojma dok čak 1/3 uopće

nije upoznata sa značenjem tog pojma. Tek $\frac{1}{4}$ građana je upoznata s djelovanjem udruga iz vlastitog iskustva.

Pozitivan stav o nevladinim organizacijama je izrazilo čak $\frac{3}{4}$ građana dok je $\frac{1}{4}$ ostala neutralna, a zanemariv broj ispitanika je izrazio negativan stav. Pozitivan stav imaju uglavnom mlađe, zaposlene osobe, većeg stupnja obrazovanosti, s prosječnim mjesečnim primanjima te koji nisu u braku.

Kako je podrška od strane vlade od velike važnosti te kako bi se uloga vlade u ohrabrivanju aktivnosti udruga trebala povećati jasno je vidljivo i iz činjenice kako se s navedenim slaže čak $\frac{3}{5}$ ispitanika. Isti su naglasili kako nevladine organizacije imaju veliku ulogu u isticanju i rješavanju društvenih problema.

Najveći broj ispitanika smatra da udruge izrazito ili umjereno doprinose podizanju svijesti ljudi o njihovim pravima, a potom razvoju civilnog društva i razvoju demokracije u Hrvatskoj, dok malo doprinose rješavanju konkretnih životnih problema i poboljšanju kvalitete života.

Velik broj ispitanika smatra kako je utjecaj nevladinih udruga trenutno mali no kako bi nevladine udruge trebale imati veći utjecaj na oblikovanje politike koje utječu na svakodnevni život. Važnost udruga vidljiva je i iz činjenice kako većina ljudi smatra kako pojedinci ne mogu utjecati na odluke na razini lokalne zajednice no kako pojedinci kao članovi udruga donekle imaju utjecaj na odluke.

Kao što se može zaključiti kroz navedene rezultate, ljudi su spremniji surađivati s nevladinim udrugama nego državnim ustanovama jer vjeruju kako je kroz rad udruga moguće poboljšati trenutnu socijalnu krizu koja je zahvatila Hrvatsku. Sve veći broj prosvjeda i akcija koje pokreću građani diljem Hrvatske, pokazuje kako je krajnje vrijeme suradnju nevladinih udruga, stručnjaka i civilnog društva i pokretanje društvenih promjena.

Međutim, nevladine udruge se i dalje susreću s brojnim problemima u svome djelovanju, među kojima je manjak financijske potpore najveći od njih. Kako nevladine udruge u najvećem djelu ovise o donacijama, podršci od strane države, lokalne samouprave i financiranju projekata od strane nezavisnih aktera, veoma je teško, u današnjoj otežanoj financijskoj situaciji u državi, pronaći potrebne izvore za financiranje djelovanja udruga i projekte. Tek mali broj udruga uspijeva se financirati

preko donacija, dok sve veći broj udruga osmišljava programe koje potom prezentira Europskom socijalnom fondu koji je jedan od najvažnijih izvora za financiranje organizacija civilnog društva. Jedan od glavnih ciljeva navedenog fonda je i borba protiv siromaštva te promicanje socijalne uključenosti, a navedeni cilj nastoji ostvariti kroz programe dodjele nepovratnih sredstava. Nažalost, bez obzira na to što su sredstva fonda nevladinim organizacijama dostupna za projekte, dosad je iz fonda financiran veoma mali broj projekata koji se bave problemom beskućništva u Hrvatskoj.

Zabrinjavajuća je i činjenica kako je Vlada Republike Hrvatske u posljednjih nekoliko godina značajno smanjila financiranje nevladinih udruga te time značajno ugrozila njihovo djelovanje. Dodatni problem kod njihova financiranja predstavlja i činjenica kako je u Hrvatskoj trenutno registrirano preko 50 000 nevladinih udruga, od kojih neke, nažalost, troše vladin novac za vlastite potrebe, umjesto za pomoć društvu i pojedincima kojima je to najpotrebnije. Nažalost, udruge u Hrvatskoj ne prikazuju svoje izvore transparentno što dodatno otežava njihov ionako već težak status te ih prikazuje kao skupine pojedinaca kojima je jedina svrha trošiti novac poreznih obveznika bez konkretnih rezultata.

Osim problema financijske prirode, problem s kojim se suočavaju nevladine udruge je i smanjenje broja volontera kroz godine što uvelike otežava realizaciju projekata i akcija osmišljenih od strane nevladinih udruga. Naime, budući da su udruge financijski ograničene, u velikoj mjeri ovise o volonterima u provođenju projekata. Statistički podaci pokazuju kako se već godinama broj volontera i odrađenih volonterskih sati smanjuje. Kao jedan od potencijalnih razloga za navedeno možemo pronaći u činjenici kako se Hrvatska u zadnjih nekoliko godina susrela s velikim problemom iseljavanja mladog stanovništva koje čini najveći dio prijavljenih volontera u Hrvatskoj.

Bez obzira na navedene probleme, nevladine udruge i dalje su najaktivnije u rješavanju problema s kojima se beskućnici svakodnevno suočavaju. Njihov doprinos u rješavanju socijalne isključenosti i stigmatizacije je od velike važnosti i stoga je veoma bitno omogućiti im sredstva prijeko potrebna za djelovanje.

Biti beskućnik, u Hrvatskoj, ne podrazumijeva samo život na ulici, nedostatak mjesta za stanovanje ili prostora namijenjenog za stanovanje. U Hrvatskoj su beskućnici osobe koje nemaju vlastiti identitet niti pravo glasa. Budući da beskućnici nemaju mjesto prebivališta, isti ne mogu niti podnijeti zahtjev za osobnom iskaznicom čime, pred zakonom, oni kao individue ne postoje te nemaju nikakva zakonska prava. S obzirom na navedenu situaciju, 2012. godine je izmijenjen Zakon o prebivalištu te sada isti u članku 6 navodi kako će beskućniku "nadležno tijelo iznimno od odredbe članka 2. stavka 1. ovoga Zakona rješenjem utvrditi prebivalište na adresi ustanove socijalne skrbi ili kod drugih pružatelja usluge smještaja" kako bi mogli ostvariti osnovna ljudska prava – pravo na potrebnu socijalnu pomoć propisanu od strane Zakona o socijalnoj skrbi te pravo na izražavanje vlastitog mišljenja. Nažalost, mnogi centri za socijalnu skrb navedenog se članka ne pridržavaju, iznoseći kako nisu u mogućnosti pružiti beskućnicima mogućnost da njihovu adresu koriste kao mjesto prebivališta budući da na navedenim adresama nemaju boravišne prostorije. U ostvarenju prava njihovih prava, beskućnicima najviše pomažu studenti iz Pravne klinika Pravnog fakulteta u Zagrebu i nevladine organizacije savjetovanjem te pružanjem podrške u pribavljaju potrebne dokumentacije. U dosadašnjoj praksi, prvi čovjek koji je, prilikom boravka na ulici, uspio doći do osobne iskaznice je borac za prava beskućnika i suosnivač udruge "Humanitarna udruga Fajter" , Mile Mrvalj o kojem ću više govoriti u nadolazećem dijelu teksta.

Također, osim identiteta i mjesta stanovanja, beskućnici su ljudi koji nemaju mogućnosti namiriti osnovne životne potrebe. Članak 14. Zakona o socijalnoj skrbi navodi kako su osnovne životne potrebe. "prehrana, smještaj, odjeća i druge osobne stvari". Nadovezujući se na gore navedeno, potrebno je spomenuti kako hrvatski zakon nedovoljno detaljno definira pojmove i prava beskućnika, te tako oni, osim prethodno navedenog primjera u kojem se navodi kako nemaju pravo glasa, također nemaju pravo ni na prehranu u pučkim kuhinjama. Naime, kako bi se osoba prehranila u pučkoj kuhinji ista mora imati uputnicu od strane centra za socijalnu skrb koju može dobiti samo ako ima važeću osobnu iskaznicu. Budući da smo već napomenuli kako beskućnici nemaju stalno prebivalište pa time nisu u mogućnosti doći do osobne iskaznice, iz spomenutoga proizlazi kako beskućnici nemaju niti pravo na prehranu u pučkim kuhinjama. Isti primjer nalazimo i u ostvarenju ostalih prava kao što su pravo na

zajamčenu minimalnu naknadu, pravo na zdravstveno osiguranje te na pravo na boravak u prihvatilištu.

Smještaj

Manjak krova nad glavom je upravo ono što definira osobu kao beskućnika. Iako sam dosad već spomenula kako postoji više načina da netko bude bez krova nad glavom, prema ETHOS definiciji, u ovome radu usredotočila sam se na osobe koje žive na ulici, u prihvatilištima ili prenoćištima.

Iako srodni, smatram kako je potrebno razlikovati prenoćišta od prihvatilišta.

Prema Pravilnik o razvrstavanju i kategorizaciji drugih vrsta ugostiteljskih objekata za smještaj iz skupine »kampovi i druge vrste ugostiteljskih objekata za smještaj«, "prenoćište je objekt u kojem se gostima pružaju usluge smještaja, a mogu se pružati i usluge prehrane, pića i napitaka". Korisnici prenoćišta su smješteni u sobe no smještaj se osigurava na dnevnoj bazi, odnosno, korisnicima prenoćišta omogućen je kratkotrajni boravak podrazumijeva noćenje i obrok. Za dugotrajniji smještaj, kakav podrazumijeva članak 89. Zakona o socijalnoj skrbi, beskućnici se smještaju u prihvatilišta u kojima mogu boraviti i do godinu dana, iako je prosjek boravka u prihvatilištima u Zagrebu čak 2,5 godine, a većina korisnika zadržava se i preko 7 godina.

Svrha prihvatilišta je pružanje privremenog boravka osobama koje nemaju vlastito mjesto stanovanja do pronalaska trajnog smještaja ili povratka u prirodno okruženje. U prihvatilištima, za razliku od prenoćišta, korisnici mogu boraviti tijekom cijelog dana te koristiti svoje slobodno vrijeme u zajedničkim prostorijama kako žele. Često su organizirane dnevne aktivnosti i radionice kao što su likovna ili informatička radionica, a u zajedničkim prostorijama korisnici mogu provoditi vrijeme igrajući šah, kartanju, čitanju ili gledanju TV programa.

Članak 117. stavak 4. Zakona o socijalnoj skrbi navodi kako su "veliki gradovi i gradovi sjedišta županija dužni u svom proračunu osigurati sredstva za uslugu prehrane u pučkim kuhinjama, kao i pružanje usluga smještaja u prihvatilišta ili prenoćišta za beskućnike". Na području Hrvatske postoji čak 14 prenoćišta i prihvatilišta, od čega njih čak 3 u Gradu Zagrebu.

Prihvatilišta koja su dostupna beskućnicima na području Grada Zagreba su Samostan "Misionarke ljubavi – sestre Majke Terezije" u Jukićevoj ulici koje može

zaprimiti 75 korisnika, "Caritas"ovo prihvatilište za beskućnike u Sesvetskom Kraljevcu koje se do nedavno nalazilo u Rakitju, a koje može smjestiti 21 korisnika te, najveće i najnovije prihvatilište u Hrvatskoj, Prihvatilište "Crvenog Križa" u Velikoj Kosnici Gradskog društva "Crvenog Križa" Zagreb koje može smjestiti čak 138 korisnika, a u kriznim situacijama kao što su velike hladnoće, čak još 40.

Samostan "Misionarke ljubavi – sestre Majke Terezije" smješten je u zagrebačkoj Jukićevoj ulici te u sklopu objekta ima smještajne prostorije koje mogu smjestiti do 75 korisnika te pučku kuhinju u kojoj redovno u pripremanju obroka pomažu volonteri. Misionarke ljubavi u Hrvatskoj djeluju od 1979. godine, a trenutnu lokaciju u Jukićevoj ulici uredila je Zagrebačka nadbiskupija 2000. godine.

"Caritas"ovo prihvatilište za beskućnike u Sesvetskom Kraljevcu započelo je s radom 02. ožujka 2016. godine. Navedeno prihvatilište je kuća koju je "Caritas" dobio na poklon te je renovirao i prilagodio u smještaj za beskućnike. U njoj beskućnici, koji su ciljana skupina objekta, imaju smještaj, 3 obroka dnevno, svakodnevnu pravnu, medicinsku i psihološku pomoć koja im je potrebna te pomoć u odjeći i obući kao i potrebne higijenske potrepštine. Ukratko, na navedenoj lokaciji beskućnici imaju sve potrebno za normalan život. Kako bi stekli osjećaj odgovornosti i aktivnog sudjelovanja u društvu, korisnici sami brinu o sebi, o čistoći prostora u kojem borave, ali i sudjeluju u pripremanju i posluživanju obroka kao i u informatičkim radionicama, društvenim igrama i rekreaciji organiziranoj od strane djelatnika.

Prihvatilište "Crvenog Križa" u Velikoj Kosnici, kao što je već spomenuto, najveće je i najnovije prihvatilište u Republici Hrvatskoj. U 3 paviljona u sklopu objekta koji se sastoje od prizemlja i prvog kata moguće je smjestiti čak 178 korisnika. U prihvatilištu je korisnicima dostupan smještaj, cjelodnevni boravak, doručak i večeru osiguranu od strane "Crvenog Križa", ručak u blagovaonici Ustanove Dobri dom Grada Zagreba koja se nalazi u neposrednoj blizini, higijena i potrebna njega, osnovna zdravstvena zaštita kao i pravna pomoć. Beskućnici svoje slobodno vrijeme sami planiraju, a ponuđen im je sudjelovanje u raznim radionicama i aktivnostima koje organiziraju djelatnici prihvatilišta i volonteri. Tako je pod vodstvom profesora tjelesne i zdravstvene kulture, volontera u prihvatilištu, oformljena i nogometna momčad beskućnika koja sudjeluje u nogometnim turnirima u Zagrebu i Rijeci. Neki od korisnika su čak i članovi Hrvatske nogometne reprezentacije beskućnika koja

predstavlja hrvatske beskućnike u svjetskim nogometnim prvenstvima, a koju ćemo pobliže opisati u nastavku rada.

Prehrana

Budući da beskućnici česti žive na ulici, veoma im je teško doći do posla, a time i do novca potrebnog za namirenje osnovnih životnih potreba. Jedna od osnovnih životnih potreba je i potreba za hranom. Beskućnici za prehranjivanje imaju dvije opcije: prositi na ulici i prehraniti se u pučkim kuhinjama. Nažalost, velik broj njih odlučuje je na prvu opciju, budući da je prehranjivanje u državnim pučkim kuhinjama otežano slabo definiranim zakonom. Kao što je i slučaj s pravom glasa, i ovdje beskućnici nailaze na poteškoće izazvane nedostatkom osobne iskaznice.

Naime, kako bi se prehranili u državnoj pučkoj kuhinji, beskućnici moraju imati uputnicu od strane nadležnog centra za socijalnu skrb do koje je nemoguće doći ako nemate važeću osobnu iskaznicu. Tako je prehranjivanje u državnim pučkim kuhinjama rezervirano za osobe slabijeg imovinskog statusa no, i u ovome slučaju, beskućnici su zakinuti za navedeno pravo.

Ovdje uvelike pomažu nevladine organizacije, kao što je “Caritas Zagrebačke Nadbiskupije”, koji u crkvenim pučkim kuhinjama omogućava beskućnicima da se prehrane bez uputnice Centra za socijalnu skrb. U Zagrebu postoji 5 pučkih kuhinja koje beskućnicima omogućavaju topli obrok svaki dan: Pučka kuhinja “Caritasa župe sv. Antuna Padovanskoga” na Svetom Duhu i Pučka kuhinja „Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga“ u Gundulićevoj u kojima je uputnica centra za socijalnu skrb poželjna no nije uvjet za dobivanje obroka te „Pučka kuhinja župe sv. Josipa“ na Trakošćanskoj, „Pučka kuhinja Misionarki ljubavi - Sestara Majke Terezije“ i „Franjevačka pučka kuhinja“ na Kaptolu koje nemaju nikakve uvjete prilikom podjele obroka korisnicima.

Za one koji imaju osobne iskaznice, a time i uputnice centra za socijalnu skrb, dostupne su i „Pučke kuhinje Grada Zagreba“ na lokacijama Cerska i Branimirova. Pripremanje obroka za navedene objekte obavlja se u prenoćištu u Kosnici, koje dnevno izda čak oko 4000 obroka.

1.2. Nevladine udruge i projekti

U Hrvatskoj je trenutno aktivno preko 50 000 nevladinih organizacija, no veoma mali broj njih bavi se problemima beskućništva i njihova socijalnog uključivanja u društvo. Udruge koje se bave navedenom problematikom možemo klasificirati kao svjetovne nevladine organizacije i vjerske organizacije. Kako ćemo vidjeti u nastavku rada, vjerske organizacije su aktivnije u pomaganju beskućnicima i socijalno ugroženim građanima Republike Hrvatske u njihovim svakodnevnim problemima dok se svjetovne nevladine organizacije više usmjeravaju na pomoć beskućnicima u ostvarenju njihovih zakonskih prava. Naime, vjerske organizacije beskućnicima pružaju smještaj u vlastitim prihvatilištima i prehranu u pučkim kuhinjama dok se svjetovne organizacije bave zakonskim problemima na koje nailaze kao što su pravna pomoć prilikom pribavljanja potrebne osnovne dokumentacije, pomoć prilikom traženja poslova i pribavljanje dodatnih potrebnih kvalifikacija kroz projekte informatičkog opismenjivanja te pomoć prilikom ostvarenja prava na zdravstvenu pomoć pripisanu zakonom.

Većina vjerskih organizacija djeluje i na međunarodnim razinama dok su svjetovne organizacije osnovne na lokalnoj razini i sa specifičnim ciljem pomaganja građanima Republike Hrvatske. Kao što ćemo vidjeti i u nastavku rada, pomoć, ali i suradnja, obiju organizacija je veoma bitna za pomoć beskućnicima budući da velik broj njih i dalje nije upoznat sa svim pravima koje imaju kao hrvatski građani. Nažalost, velik broj ljudi i danas ne posjeduje osnovne dokumente što znači da točan broj beskućnika ne dobiva svu pomoć koja im je zakonom propisana. Jedino suradnjom navedenih nevladinih organizacija koje su u direktnom kontaktu s potrebitima, moguće je pomoći onima koji, pred hrvatskim zakonima, ne postoje.

„Volonterski centar Zagreb“

Iako „Volonterski centar Zagreb“ nije organizacija koja se bavi pravima beskućnika, bitno je istaknuti njihovu ulogu u realizaciji projekata osmišljenih od strane drugih udruga. Njihov primarni cilj je povećati bazu volontera na području Hrvatske te povezati volontere s organizacijama koje trebaju djelatnike zainteresirane za sudjelovanje u projektima. Prilikom sudjelovanja u projektima i radionicama nevladinih udruga, pojedinci imaju mogućnosti podobnije se informirati o socijalnoj slici u državi, razvijati socijalne vještine i kompetencije za buduće zaposlenje. Budući da se sudjelovanjem u humanitarnim akcijama razvija osjećaj solidarnosti i kolektivni

identitet, volonterstvo je izrazito bitno za razvoj društva u modernom dobu gdje se uslijed ubrzanog razvoja individualnog identiteta pojedinci udaljavaju te slabe veze unutar zajednica.

Budući da primaju informacije o trenutnim socijalnim problemima od aktera koji ih proživljavaju iz prve ruke, nevladine organizacije su od velike važnosti za pokretanje prijeko potrebnih društvenih promjena. Upravo iz tog razloga, glavna svrha „Volonterskog centra Zagreb“ je upozoriti javnost na sve veću potrebu za volonterima uslijed teško socijalne krize u kojoj se Hrvatska nalazi. S obzirom na porast broja socijalno ugroženih osoba, veoma je bitno informirati i senzibilizirati javnost te potaknuti ljude na akciju.

“CERANEO”

“CERANEO” (Centar za razvoj neprofitnih organizacija) je nevladina udruga koja se bavi prikupljanjem, analizom i istraživanjem postojećih problema s područja socijalne politike u Republici Hrvatskoj. Cilj organizacije je potaknuti razvoj civilnog društva u Hrvatskoj kroz prikupljanje i analizu podataka o socijalnim problemima. Prikupljaju se i analiziraju podaci o svim relevantnim programima, zakonima i odlukama donesenim od strane Vlade Republike Hrvatske i Grada Zagreba u cilju osmišljavanja novih programa i projekata u suradnji s nevladinim udrugama koje se bave socijalnom politikom i problemima socijalno ugroženih i marginaliziranih sudionika hrvatskog društva. Kroz razne publikacije koje udruga objavljuje, udruge se informiraju o trenutnim socijalnim problemima, a kroz radionice i tribine koje udruga “CERANEO” organizira, udruge se potiču na osmišljavanje mogućih rješenja za navedene probleme.

“CERANEO” čini tim od uglednih znanstvenih djelatnika s područja socijalne politike, sociologije, metodologije društvenih istraživanja te marketinga i menadžmenta. Navedeni znanstvenici zaslužni su za mnoge istraživačke radove i publikacije koje se bave socijalnim problemima, naročito problemom beskućništva. Među značajnijim publikacijama su "Osnaživanje beskućnika, podrška stručnjacima i izgradnja inovativnih modela skrbi o beskućnicima", "Socijalna slika Grada Zagreba", "Evaluacija programa skrbi o beskućnicima", "Prevenција beskućništva u kontekstu deložacija" te "Kako do posla za beskućnike? Izgradnja kapaciteta OCD-a i podrška integraciji beskućnika" od kojeg ću više govoriti u nastavku rada.

Projekt "Kako do posla za beskućnike? Izgradnja kapaciteta OCD-a i podrška integraciji beskućnika" provodio se uz financiranje Ministarstva socijalne politike i mladih uz podršku Grada Zagreba u trajanju od godinu dana (studeni 2015. - studeni 2016). U projektu su sudjelovali i Hrvatski zavod za zapošljavanje, predstavnici prihvatilišta te stručnjaci iz područja psihologije, sociologije, ekonomije te prava. Cilj projekta je bio "unaprijediti znanja kroz primjere dobrih praksi zapošljavanja beskućnika i mogućnostima implementacije, senzibilizirati javnost o problematici zapošljavanja beskućnika te povećati suradnju i partnerstvo među ključnim dionicima na području beskućništva te povećati znanja i vještine beskućnika s ciljem veće konkurentnosti na tržištu rada." U fokus grupama u Karlovcu, Varaždinu i Zagrebu beskućnicima se omogućio razvitak novih vještina te povećanje kompetencija potrebnih za zapošljavanje. Također, cilj projekta je i ponovno uključivanje beskućnika u društvo te borba protiv diskriminacije s kojom se svakodnevno susreću.

Ovaj hvalevrijedan projekt je osmišljen kako bi pomogao beskućnicima da se vrate na tržište rada, no istovremeno je pomogao i stručnjacima koji se bave proučavanjem problema da se поближе upoznaju s poteškoćama beskućnika prilikom zapošljavanja te osmisle nove načine kojima bi taj postupak mogli olakšati. Najveći nedostatak projekta je njegovo trajanje budući da je godinu dana veoma kratko razdoblje za proučavanje ove problematike i integraciju korisnika na tržište rada. S obzirom na to da se situacija konstantno mijenja, potrebno je osmisлити projekt koji bi se barem periodički ponavljao te iznova utvrđivao procjenjivao mogućnost zapošljavanja beskućnika i olakšavanja izazova s kojima se u tom procesu susreću.

“Ulični suputnik”

“Ulični suputnik” je organizacija koju su 2012. godine osnovali studenti, volonteri “Uličnih svjetiljki” i Dnevnog Centra u Zagrebu. Glavni projekti udruge su distribucija časopisa “Ulične svjetiljke” i organizacija Dnevnog Centra u Zagrebu. Potonji je otvoren 22. travnja 2012. godine na adresi VI. Trokut 8a kako bi beskućnici imali mjesto gdje mogu dobiti odgovarajući stručnu pomoć psihologa, socijalnog radnika te pravника. U prostorijama Centra, udruga se bavila resocijalizacijom beskućnika, nudila im edukacije o osnovama informatičke pismenosti i pomoć pri pisanju životopisa, te informacije o trenutnom stanju na tržištu rada i trenutnoj ponudi

poslova. Nažalost, s obzirom na manjak sredstava kao i manjak potrebnih volontera, rad Dnevnog centra je obustavljen te isti više ne postoji.

Drugi projekt udruge, možda i najznačajniji projekt osmišljen za pomoć beskućnicima na ovim područjima, je distribucija časopisa “Ulične svjetiljke”. “Ulične svjetiljke” su prvi časopis o beskućništvu i srodnim društvenim temama na području Republike Hrvatske. Časopis se izdaje od 2008. godine te sadrži nekoliko brojeva godišnje koje prodaju sami beskućnici po simboličkoj cijeni od 8 kuna. Od cijene časopisa, polovica iznosa ide prodavaču dok se od ostatka financija tiskanje novog časopisa u samostanu Franjevačkog svjetovnog reda u Rijeci. Članke u časopisu pišu sami beskućnici, a uglavnom se radi o njihovim ispovijestima, novostima s područja socijalne politike u Hrvatskoj te informacijama o završenim i nadolazećim projektima koji se bave problematikom beskućništva.

Iako je projekt samoodrživ, žalosno je kako isti tijekom godina nije mogao održati distribuciju u svim gradovima u kojima je ona započeta. Danas se časopis distribuira u Zagrebu, Rijeci, Puli, Varaždinu i Zadru dok je tijekom godina bio prodavan i na području Splita, Vinkovaca i Karlovca. Razlog za prestanak prodaje u potonje navedenim gradovima je manjak interesa od strane prodavača kao i kupaca za navedeni časopis. No iako se distribucija časopisa smanjila tijekom godina, ovaj projekt je i dalje najdugovječniji projekt osmišljen za pomoć beskućnicima u Hrvatskoj.

Mnogim beskućnicima je ovaj časopis pomogao da prebrode svoje probleme i pronađu ponovno svrhu u svome životu. Osim financijske pomoći, distribucija časopisa njegovim prodavačima nudi i mogućnost resocijalizacije te reintegraciju u društvo. Svakodnevnim boravkom na ulicama gradova uključenih u distribuciju, prodavačima se nudi mogućnost upoznavanja javnosti s rastućim problemom beskućništva, komunikacija s drugima te širenje poznanstava. Mnogi uključeni u ovaj projekt su tijekom godina dobili mogućnost za nov život te se spasili od života na ulici.

“Humanitarna udruga Fajter”

“Humanitarna udruga Fajter” je jedina nevladina udruga čiji je suosnivač i sam bio beskućnik. Mile Mrvalj, poznat pod nadimkom „Fajter“, uz pomoć studentice upravnog prava Antonelle Šantek, 20. studenog 2014. godine osnovao je navedenu udrugu kako bi pomogao beskućnicima u rješavanju problema s kojima se i sam susreo tijekom svog četverogodišnjeg život na ulici. Mile je također poznat i kao prvi

beskućnik koji se izborio za osobnu iskaznicu nakon što je hrvatskim zakonom propisano kako su centri za socijalnu skrb dužni omogućiti korisnicima da navedenu njihovu adresu ako nemaju vlastito prebivalište. Kao bivši beskućnik, koji je izgubio obitelj i krov nad glavom nakon propasti njegove umjetničke galerije, iz prve ruke je upoznat sa socijalnom diskriminacijom i stigmatizacijom s kojom se susreću ljudi bez vlastitog doma. No unatoč teškim uvjetima preživljavanja i svakodnevnim preprekama s kojima se susreo, uspio je održati pozitivan stav, oduprijeti se ovisnosti i depresiji i izboriti se za svoja prava.

Udruga koju je osnovao, nakon što je napokon našao smještaj, nastoji se boriti za prava beskućnika i upoznati hrvatsku javnost sa stvarnim problemima s kojima se susreću njihovi sugrađani. Za razliku od ostalih udruga, cilj udruge Fajter je prikazati život beskućnika iz prve ruke, nudeći tako jedinstvenu pogled na ovaj sve rašireniji socijalni problem. Upravo iz tog razloga, u projektima koje pokreće udruga, sudionici su primarno beskućnici koji žele ispričati svoje priče kako bi potaknuli građane na drugačije razmišljanje. Iz te ideje potekao je i časopis “Ulični Fajter”, u kojem beskućnici prepričavaju svoja iskustva, a iz čije prodaje, kao i kod časopisa “Ulične svjetiljke”, beskućnici imaju direktnu zaradu za osnovne potrebe. Kao i “Ulične svjetiljke”, “Ulični Fajter” pruža značajnu pomoć beskućnicima u više različitih aspekata. Omogućavanjem osnovne financijske podrške, beskućnici, uz socijalnu pomoć koju primaju, imaju mogućnost priuštiti si stvari potrebne za normalan život kao što su smještaj, hrana te osnovne potrepštine. Veliki doprinos ovakve vrste projekta je i socijalizacija beskućnika te proširenje njihovog kruga poznanstava. Naime, budući da se u Zagrebu vrši distribucija više časopisa koji se bave problemom beskućništva kao što je već navedeno, od iznimne je važnosti komunikacija među prodavačima u vidu dogovora oko mjesta prodaje kao i međusobna suradnja. S obzirom na to da se radi o ljudima koji se nalaze u sličnim životnim situacijama, ovdje dolazi do izražaja razumijevanje, njihova međusobna pomoć i podrška.

Osim pokretanja časopisa, „Humanitarna udruga Fajter“ prva je koja projektom Nevidljivi Zagreb želi sugrađane upoznati sa životom beskućnika vodeći ih na mjesta na kojima žive te prikazujući im njihovu svakodnevicu. Navedeni projekt je turistička tura po gradu Zagrebu kojoj je cilj turiste i sugrađane upoznati sa stvarnom situacijom i borbama beskućnika. Projekt je uključen u turističku zajednicu Grada Zagreba te je vijest o njemu proširila i u svjetskim medijima. Nevidljivi Zagreb je prva turistička tura

Grada Zagreba čiji su vodiči upravo beskućnici kroz ovaj projekt žele informirati zainteresirane građane i turiste da glavni grad Hrvatske vide na drugačiji način. Turu organizira agencija Brodoto uz suradnji “Humanitarne udruge Fajter”. Kroz sat i pol dugu turističku šetnju, beskućnici imaju priliku ispričati svoju priču i sugrađanima dočarati život beskućnika u Zagrebu. Tura je za sada privukla mnogo pažnje te je uvrštena i u turističku ponudu Grada Zagreba, kao jedina tura čiji je cilj senzibilizirati javnost i upoznati je s rastućim problemom beskućništva u Hrvatskoj. Ova edukativna šetnja dostupna je pet puta tjedno u trajanju od sat i pol vremena, a kod kipa kralja Tomislava na zagrebačkom glavnom kolodvoru. Kroz priču i druženje, vodičima je omogućeno da se resocijaliziraju te istovremeno ostvare zaradu temeljenu na dobrovoljnim priložima.

“Hrvatska mreža za beskućnike”

“Hrvatska mreža za beskućnike” osnovana je 28. siječnja 2013. godine s ciljem zastupanja beskućnika i ostalih marginaliziranih skupina građana. Radi se o skupu nevladinih organizacija koje umreženo djeluju na području cijele Hrvatske, sa sjedištem u Zagrebu. Aktivno sudjeluje u borbi protiv stigmatizacije beskućnika, informira ih o njihovim pravima te pomaže u ostvarenju istih kroz pružanje stručne i pravne pomoći. U Centru za pomoć i podršku beskućnicima i osobama u riziku od beskućništva u ulici kneza Branimira 53, udruga se bavi pružanjem informacija i savjeta za ostvarenje zakonskih prava te pomaže u traženju i osposobljavanju beskućnika za zaposlenje. Centar je osmišljen kao mjesto na koje beskućnici mogu doći bez straha od diskriminacije, socijalizirati se s drugima te upoznati se sa svojim pravima i mogućnostima za povratak u normalan život.

Najpoznatiji projekt navedene udruge je pokretanje Hrvatske nogometne reprezentacije beskućnika koja sudjeluje na Svjetskom nogometnom prvenstvu beskućnika. Sportskim aktivnostima beskućnike se nastoji potaknuti na zdraviji život, ojačati im osjećaj društvene pripadnosti koji imaju prilikom sudjelovanja u momčadi te razbiti predrasude koje društvo, budući da je često poimanje beskućnika kao starije osobe, koja prljava i izgubljena hoda po ulicama i nije u mogućnosti brinuti za sebe. Nedavno smo svjedočili kako je nogomet sport koji jača društvene veze i povezuje pojedince bez obzira na njihovu nacionalnu, vjersku ili etičku pripadnost, što ga čini najboljim izborom za sportsku aktivnost beskućnika. Hrvatska nogometna

reprezentacija beskućnika svake godine sudjeluje na Svjetskom nogometnom prvenstvu beskućnika, a tijekom godine se za nastup pripremaju na raznim lokalnim i regionalnim natjecanjima. Ideja o Svjetskom nogometnom prvenstvu beskućnika stvorena je 2001. godine u Cape Townu, a zaživjela je 2003. godine kada je održano prvo prvenstvo u Austriji. Hrvatska je aktivni sudionik ovog svjetski poznatog natjecanja od 2008. godine. Kako bi se svima omogućila jednaka mogućnost za sudjelovanje, svaki igrač, od njih 8 koliko ih u momčadi ima, ima pravo jednom sudjelovati na Svjetskom prvenstvu.

Svrha sudjelovanja u ovom tipu natjecanje nije samo potaknuti beskućnike na više fizičke aktivnosti i zdraviji život, već im omogućiti i socijalizaciju s osobama iz cijelog svijeta koje se nalaze u istoj životnoj situaciji. Sudjelovanje na prvenstvu idealna je prilika za dijeljenje iskustava s ostalim socijalno ugroženim osobama, stvaranje mrežnog kapitala i prilika za povratak u normalan život.

“RCCG Dom nade”

“RCCG Dom nade” je nevladina udruga koju su 18. ožujka 2012. godine osnovali Danijel i Marijana Ivanić Vuga, teolozi iz Duge Rese. Baveći se dobrotvornim radom dugi niz godina, kroz razgovor s beskućnicima došli su do ideje o otvaranju prvog dnevnog boravka za beskućnike na području Grada Zagreba. Unajmivši prostor u Badalićevoj ulici na Trešnjevci, omogućili su beskućnicima mjesto osmišljeno kao dnevno prihvatilište na kojem se mogu skloniti od vremenskih uvjeta, popričati s nekime te održavati osobnu higijenu, što im je inače onemogućeno. Budući da udruga ovisi o humanitarnim priložima, s vremenom su se morali preseliti u nešto cjenovno prihvatljiviji prostor na adresi Prečko 33, gdje su i dalje dostupni korisnicima ponedjeljkom od 13:00 do 18:00 te utorkom i četvrtkom od 10:00 do 15:00. Unatoč njihovom sudjelovanju u brojnim projektima, Dnevni boravak za beskućnike je i dalje ostao glavni fokus ove udruge.

Ovaj projekt, dnevni boravak za beskućnike, glavni je projekt u udruge „RCCG Dom nade”“ kojemu je cilj resocijalizacijskim aktivnostima i socijalnim uslugama beskućnicima pružiti potrebnu pomoć. U prostorijama udruge, danas na adresi Prečko 33, beskućnici mogu boraviti tijekom dana, održavati osobnu higijenu, sudjelovati u raznim kreativnim, kulturno-zabavnim i info edukativnim radionicama te koristiti mogućnost instrukcija iz područja glazbe, školskih predmeta i stranih jezika od strane volontera i drugih beskućnika koji su u navedenim područjima stručni. Također, u

prostorijama Dnevnog boravka beskućnicima je omogućeno psiho-socijalno savjetovanje koje im pomaže savladati manjak povjerenja te psihičke poteškoće poput depresije, ovisnosti i manjka samopoštovanja te besplatno pravno savjetovanje kojem je cilj pružiti im podršku prilikom ostvarenja njihovih osnovnih ljudskih prava. Dnevni boravak za beskućnike jedino je mjesto tog tipa na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije.

Drugi projekt, pokrenut od strane prethodno navedene udruge, u suradnji s Gradom Zagrebom, Socijalno-uslužnom zadrugom Martinov plašt te Pravnim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu i Studijskim centrom socijalnog rada, je projekt pod nazivom „ReStart – podrška beskućnicima za ulazak na tržište rada. Sredstva za projekt osigurava Europski socijalni fond uz subvencioniranje Grada Zagreba. Cilj projekta je "osigurati razvoj prilagođenih socijalnih usluga za podršku beskućnicima u svrhu podizanja zapošljivosti i integracije na tržištu rada Grada Zagreba". Projektom se željelo pomoći beskućnicima da postanu konkurentni na tržištu rada, da razvijaju potrebne vještine te da ponovno postanu aktivni članovi društva.

Usluga razlikuje dvije vrste podrške koje su nuđene beskućnicima: ReStart – mini i ReStart Maxi. Kroz prvu se beskućnike u prihvatilištu i dnevnom boravku želi upoznati i zainteresirati za uslugu ReStart kratkim, uvodnim savjetovanjem. Druga podrazumijeva cjelokupnu pomoć prilikom zapošljavanja beskućnika: pomoć psihologa u pripremi beskućnika za zaposlenje (podizanje samopouzdanja, samoprocjena, suočavanje s porocima), besplatnu pravnu pomoć (izrada potrebnih dokumenata, upoznavanje s njihovim pravima te podrška prilikom njihovih ostvarenja) te vođenje kroz proces zapošljavanja (pomoć prilikom pisanja životopisa, upoznavanje s tržištem rada, pristupanje poslodavcu, priprema za testiranje i simulacije razgovora za posao).

Kroz 14 mjeseci, koliko je projekt trajao, 80 beskućnika je prošlo ReStart savjetovanje, 51 je završio program Kluba za zapošljavanje, 8 ih je uključeno u tečajeve osposobljavanja u Pučkom otvorenom učilištu Zagreb i Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, a 7 se uz pomoć Projekta zaposlilo.

Nažalost, i ova udruga je, kao i mnoge druge, uslijed nedostatka sredstava kao i volontera, smanjila svoj doprinos u borbi s problemom beskućništva. Zbog smanjenih sredstava, udruga je primorana smanjiti svoje sudjelovanje u projektima te trenutno, u smanjenom obimu, djeluje samo dnevni boravak u određenim danima.

“Hrvatski Crveni križ”

“Hrvatski Crveni križ” je dio međunarodne mreže društva “Crvenog Križa” koje se bavi promicanjem humanitarnog rada u svijetu. Na području Republike Hrvatske, „Crveni križ“ je podijeljen na 131 županijsko, gradsko i općinsko društvo. Cilj organizacije je pomoći u rješavanju društvenih problema, organizirati socijalne i zdravstvene projekte te humanitarno djelovati u slučajevima teških nesreća i prirodnih katastrofa. Osim beskućnicima, bave se pružanjem podrške svim socijalno ugroženim skupinama ljudi prikupljajući sredstva potrebna za život, organizirajući akcije za pomoć potrebitima te zagovarajući humanitarni rad među građanima Republike Hrvatske.

Kontinuirani projekti “Hrvatskog Crvenog Križa” su socijalna samoposluga, pučke kuhinje te prikupljanje odjeće i obuće za ljude koji si ih ne mogu samostalno priuštiti. Program socijalne samoposluge osmišljen je kao mjesto gdje socijalno najugroženije skupine ljudi mogu nabaviti osnovne namirnice potrebne za život bez naknade i diskriminacije. Budući da korisnici samostalno mogu odabrati namirnice koje su im potrebne u prostorijama 17 gradskih društava “Crvenog Križa”, osigurana privatnost štiti njihovo dostojanstvo i ugled. Sva sredstva dostupna u socijalnim samoposlugama prikupljena su uz pomoć donacija u lokalnim društvima o čemu brinu volonteri i djelatnici “Crvenog Križa”.

Osim projektom socijalne samoposluge, “Hrvatski Crveni križ” uvelike pomaže beskućnicima i podjelom obroka u pučkim kuhinjama te smještajem u prihvatilištima. Podjela toplih obroka korisnicima socijalne pomoći obavlja se u tri pučke kuhinje u Hrvatskoj dok se jela pripremaju u devet gradskih društava koja pripremljene obroke dostavljaju i na kućne adrese osoba koje ne mogu samostalno doći po njih. U okviru društava “Crvenog Križa” u Hrvatskoj djeluju dva prihvatilišta za beskućnike, prihvatilište u Puli te prihvatilište u Zagrebu u Velikoj Kosnici koje su kasnije podobnije opisati.

Zahvaljujući radu „Hrvatskog Crvenog Križa”, mnogim građanima depriviranim osnovnih životnih potreba pružena su potrebna sredstva za preživljavanje uz neprekidan trud da im se omogući da postanu punopravni članovi društva.

“Caritas Zagrebačke Nadbiskupije”

“Caritas Zagrebačke Nadbiskupije” je crkvena neprofitna organizacija osnovana 20. listopada 1933. godine kojoj je prethodio rad Katoličkog Karitativnog Sekreterijata. Potonji je djelovao na području Grada Zagreba, a cilj mu je bio prikupiti i analizirati podatke kako bi se humanitarni rad crkvenih organizacija osuvremenio. Osim navedenog, bavili su se i opskrbom pučkih kuhinja u Gradu Zagrebu, na lokacijama Maksimir, Črnomerec, Savska cesta, Palmotićeve i Vrhovec.

“Caritas” je kroz svoje postojanje prolazio kroz razne krize no osnutkom suvremene Republike Hrvatske dolazi do procvata humanitarnog rada od strane organizacije. Izdvajajući mnoge časopise koji se bave problemima socijalno ugroženih osoba, dijeleći prikupljenu humanitarnu pomoć te ukazujući na njihove probleme, “Caritas” je postao jedna od najaktivnijih organizacija na području Hrvatske.

“Caritas Zagrebačke Nadbiskupije” svojim radom uvelike pomaže beskućnicima Grada Zagreba u borbi s njihovima svakodnevnim problemima. Osim pružanja usluge smještaja u svome prihvatilištu u Sesvetskom Kraljevcu te omogućavanjem toplih obroka u Pučkoj kuhinji Caritasa župe sv. Antuna Padovanskog“, u kojoj se svakodnevno podijeli oko 600 obroka, “Caritas” je i pokretač projekata koji se bave resocijalizacijom, edukacijom i ponovnom integracijom beskućnika u društvo kao što su projekti "Na putu do integracije", "Uključi se i ti", "Skrb o beskućnicima" te mnogi drugi.

2. Svrha i cilj istraživanja

Svrha istraživanja provedenog za potrebe ovog diplomskog rada je ustanoviti na koji način te u kojoj mjeri nevladine organizacije pomažu beskućnicima i ostalim socijalno ugroženim skupinama ljudi na području Grada Zagreba. Kao što je već prethodno spomenuto, beskućnici su najugroženija skupina ljudi u Hrvatskoj no zabrinjavajuća je činjenica kako je dosad provedeno izrazito malo istraživanja koja se dotiču ovog fenomena. Analizom sadržaja časopisa “Ulične svjetiljke” te intervjuima prodavača navedenog časopisa želim ustanoviti koliki utjecaj na živote beskućnika imaju nevladine udruge kojima je pomaganje navedenim skupinama primarni cilj.

Dosad su spomenuti mnogi projekti kojima su nevladine udruge pomogle beskućnicima u resocijalizaciji i reintegraciji u hrvatsko društvo, no potrebno je napomenuti kako se radi o projektima koji su realizirani u prethodnih nekoliko godina. Analizom sadržaja časopisa “Ulične svjetiljke” želim ustanoviti jesu li, osim već prethodno navedenih, na lokalnim razinama provedeni projekti ili akcije koje bi pomogli beskućnicima u njihovim svakodnevnim problemima. Budući da su u medijima uglavnom spominjani projekti na provedeni na nacionalnoj razini, smatram da će analiza sadržaja časopisa koji se prodaje u svega nekoliko gradova u Hrvatskoj, doprinijeti razumijevanju borbe s problemom beskućništva na lokalnim razinama. Naime, budući se časopis distribuirao u tek nekoliko gradova u Hrvatskoj, tekstovi sadržani u časopisu su uglavnom orijentirani na akcije i projekte koje se provode u tim gradovima. To nam daje sliku situacije na lokalnim razinama te mogućnost informiranja o akcijama koje nisu sadržane u medijima.

Prema zakonu, lokalne samouprave snose direktnu odgovornost za beskućnike koji borave na njihovom području. Dužne su im pružiti smještaj i osigurati im osnovne životne potrebe. Iako nije navedena kao jedna od životnih potreba, pravo na aktivno sudjelovanje u društvu je prijeko potrebno za funkcioniranje pojedinaca. Budući da su ljudi po prirodi društvena bića, od iznimne je važnosti da im se omogući socijalizacija s ostalim sudionicima u društvu. Svrha istraživanje je i ustanoviti koliko lokalne samouprave pomažu nevladinim udrugama u ostvarivanju osmišljenih projekata te na koje načine pomažu u resocijalizaciji beskućnika. Navedeno namjeravam utvrditi analizom sadržaja časopisa u kojem se navode projekti organizirani od strane nevladinih organizacija, kao i informacije o sudionicima tih projekata.

Osim društvenog aspekta problema beskućništva, želja je istražiti i pomažu li nevladine organizacije beskućnicima u njihovim pravnim problemima kao što su pribavljanje dokumenata te pomoć prilikom ostvarenja zakonski propisanih prava kao što su smještaj u prihvatilištima, prehrana u pučkim kuhinjama, ostvarenje osnovne zajamčene naknade te pravo na zdravstvenu pomoć. Iako je rješavanje navedenih problema pod direktnom ingerencijom centra za socijalnu skrb, zbog neposrednog kontakta kao i individualnog pristupa, nevladine udruge su u mogućnosti pružiti beskućnicima informacije koje su im potrebne za ostvarenje njihovih zakonskih prava, a koje ne dobivaju od nadležnih vlasti.

Jedno od takvih prava je i pravo na zdravstvenu pomoć u obliku osnovnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja, ali i pravo na psihološku pomoć u borbi s problemima s kojima se beskućnici često susreću kao što su ovisnost o alkoholu, opijatima, ali i depresija i osjećaj manje vrijednosti koji proizlazi otuđenjem od društva i bliskih osoba što je učestala pojava kod beskućnika. Većina onih koji završe na ulici, u svojim svjedočanstvima navode kako su gubitkom posla i mjesta stanovanja, izgubili i sve osobe koje su smatrali prijateljima. Prilikom njihovih susreta na ulici, velik broj ljudi okreće glavu što uzrokuje osjećaj manje vrijednosti i osjećaj srama kod beskućnika. Suočeni sa situacijom u kojoj su prepušteni sami sebi, bez pomoći bližnjih, velik broj beskućnika nije u mogućnosti samostalno se nositi s novonastalom situacijom. Upravo iz tog razloga, psihološko savjetovanje i resocijalizacija su od iznimne važnosti za njihovu integraciju u društvo. Budući da većina nevladinih organizacija navodi kako pružaju svojim korisnicima ovu vrstu pomoći, istraživanjem želim utvrditi u kojoj mjeri se to zaista provodi.

Jedna od stavki koja će se istraživati je i koliko nevladine udruge pomažu kod zapošljavanja beskućnika u vidu organizacije edukacija, pružanja mogućnosti za pribavljanje dodatnih kompetencija te pomoć u pribavljanju potrebne dokumentacije za zaposlenje. Navedeno će se također proučavati analizom projekata spominjanih u časopisu “Ulične svjetiljke”.

Cilj spomenute analize sadržaja kao i intervjua koji je proveden u sklopu ovog diplomskog rada je utvrditi postojeće stanje te istaknuti nedostatke rada nevladinih udruga koje se bave problemom beskućništva. Također, želja je ustanoviti mogućnosti za poboljšanje djelovanja nevladinih udruga te postaviti temelj za buduća istraživanja situacije beskućnika u Hrvatskoj.

3. Metodologija istraživanja

U prvom dijelu istraživanja bavit ću se analizom sadržaja časopisa “Ulične svjetiljke”. Bernard Berelson se u svome djelovanju uvelike bavi analizom sadržaja te je, uz Lazarsfelda i Krippendorffa, jedan od utemeljitelja suvremene analize sadržaja kao znanstvene metode za proučavanje napisanih tekstova. Prema njemu, „analiza sadržaja jest istraživačka tehnika za objektivni, sistematski i kvantitativni opis

manifestnog sadržaja komunikacije“⁵ . Klaus Krippendorff se nadovezuje na Berelsonov rad, te analizu sadržaja smatra jednom od najvažnijih tehnika za istraživanje u društvenim znanostima. Definirao je analizu sadržaja kao „istraživačku tehniku za stvaranje ponovljivih i valjanih zaključaka iz tekstova (ili drugih značajnih materija) vezanih za kontekst njihove upotrebe“⁶. Upravo zbog objektivnosti i ponovljivosti zaključaka analize sadržaja, odlučila sam se analizirati sadržaj časopisa kako bih dobila bolji uvid u stanje i status beskućnika i ostalih socijalno ugroženih osoba u Republici Hrvatskoj.

S obzirom na to da se u Hrvatskoj trenutno aktivna čak 3 projekta časopisa kojima je tema beskućništvo u Hrvatskoj, analiza sadržaja tih časopisa je u mogućnosti dati nam uvid u problematiku beskućništva s druge strane, one samih beskućnika. Budući da su oni sami uključeni u pisanje časopisa, analizom sadržaja možemo doći do informacija koje nisu dostupne iz medija i koje pružaju jedinstven pogled na probleme s kojima se beskućnici susreću kao i kako oni sami doživljavaju i rješavaju svoju situaciju. Kako se časopis “Ulične svjetiljke” bavi problemima i stanjem beskućnika u Republici Hrvatskoj, smatram kako bi detaljna analiza tekstova koji se navode u njemu, mogla doprinijeti boljem razumijevanju problema beskućništva te dati uvid u moguće načine za rješavanje istih.

Prilikom analize sadržaja navedenog časopisa, odlučila sam pažnju usredotočiti na časopise izdane u vremenskom razdoblju od 2009. do 2013. godine. Za analizu navedenog razdoblja sam odlučila zato što je tek 2011. godine pojam beskućnika uveden u hrvatski zakon, te je stoga ta godina postavljena kao centralna godina u analizi sadržaja. Polazim od pretpostavke kako je nakon 2011. godine objavljeno više brojeva kako bi se potaknulo zanimanje za problem beskućništva u Republici Hrvatskoj te kako je od navedene godine veći broj tekstova u pojedinim brojevima časopisa.

Analiza sadržaja je, stoga, rađena na svim dostupnim brojevima izdanim u prethodno navedenom razdoblju, uz napomenu kako se ne radi o svim izdanim brojevima, budući da udruga “Ulični suputnik” nema strogu arhivu brojeva, već se arhiviraju samo brojevi koji nisu u potpunosti rasprodani. Naime, budući da je časopis

⁵ Bernard Berelson (1952) Content Analysis in Communication Research . New York: The Free Press.

⁶ Krippendorff, K. 2004. Content Analysis. An Introduction to its Methodology. Thousand Oaks, London, New Delhi: Sage Publications

samoodrživ, odnosno njegovo tiskanje financiraju upravo njegovi prodavači, bez dodatnih financijskih sredstava, u arhivu udruge se pohranjuju samo oni brojevi časopisa čiji primjerci nisu svi prodani.

Također, s obzirom na tematiku časopisa te njegov značaj za ovaj rad, kvantitativnu analizu ću nadopuniti i kvalitativnom analizom pojedinih brojeva, u kojoj ću se osvrnuti na pojedine članke, tribine te akcije spomenute u časopisima. Cilj navedene analize je prikazati koliko broj časopisa upoznaje njegove čitatelje, ali i prodavače, s akcijama i tribinama na temu beskućništva i socijalne isključenosti u Hrvatskoj.

Bitno je napomenuti kako se predstojeća analiza sadržaja svodi na osnovnu analizu sadržaja časopisa te služi prvobitno kao pomoćna metoda za analizu stanja beskućnika u Hrvatskoj te pomoći koju navedena skupina ljudi prima od strane nevladinih organizacija. Analiza, također, može poslužiti i kao temelj za daljnja detaljna istraživanja navedenog časopisa čim se može dodatno doprinijeti razumijevanju interesne problematike.

Matrica

Kao što je već prethodno navedeno, u analizi sadržaja obuhvaćeni su osnovni elementi čija svrha je razumijevanje sadržaja časopisa u aspektu pružanja informacija široj javnosti o trenutnoj situaciji, provedenim i nadolazećim projektima vezanim uz socijalno ugrožene osobe, ponajprije beskućnike, te spomenutim mogućnostima i prijedlozima za rješavanje postojećih problema.

Kako bi dala kvalitativni uvid u sadržaj časopisa, analiza sadržaja je provedena putem matrice podijeljene u 5 skupina od kojih svaka sadrži određen broj kategorija. Svaki tekst naveden u dostupnim časopisima u promatranom razdoblju, analiziran je kroz navedene kategorije kako bismo pokušali doći do zaključka o značajnosti časopisa u vezi s problemima beskućništva i ostalih socijalno isključenih i marginaliziranih osoba.

Skupine navedene u matrici podrazumijevaju analizu forme, autora teksta, tematske odrednice, vrijednosne orijentacije te veličine medijskog sadržaja.

Analiza forme podrazumijeva kategorizaciju napisanih tekstova s obzirom na njihovo određenje te se dijeli na :

- 1 – vijest
- 2 – analitička bilješka
- 3 – izvještaj
- 4 – intervju
- 5 – književnu formu
- 6 – ostalo

Navedene kategorije odabrane su prema osnovnoj podjeli novinarskih rodova koja podrazumijeva monološki informativne, komentatorsko analitičke, jednostavne beletrističke, dijaloške te složeni novinske rodove. Prema toj kategorizaciji vijest i izvještaj spadaju pod monološko informativne novinarske rodove, analitička bilješka pod komentatorsko analitičke, a intervju pod dijaloški novinarski rod. Kategorija Književna forma u analizi sadržaja odabrana je kao izraz za skup tekstova koji ne spadaju u novinarske forme, već u književne forme, a podrazumijeva poeziju, kratke priče te putopis, koji predstavlja oblik koji graniči između novinarstva i književnosti. Kategorija Ostalo uvrštena je u analizu kako bi se obuhvatio veći broj formi koje podrazumijevaju komentare čitatelja, volontera te forme koje ne spadaju u ostale odabrane forme.

Pod pojmom vijest smatramo temeljni oblik novinarskog izražavanja koji podrazumijeva „promptno skupljanje činjeničnih informacija o događajima, situacijama i idejama (uključujući mišljenja i interpretacije) s ciljem da zainteresira publiku i pomogne ljudima da se uhvate u koštac sa sobom i svojom sredinom“⁷ . Radi se o kratkim tekstovima, maksimalne duljine 16 redova. Izvještaj je forma koja nastaje iz vijesti, a zapravo se radi o proširenoj vijesti koja se bavi određenim događajem, pojavom, osobom ili stavom koji je prenesen bez subjektivnih komentara. Izvještaj zapravo podrazumijeva objektivno prenošenje činjenica, bez suvišnih komentara koji bi se mogli smatrati manipulacijom vijesti. Analitička bilješka, za razliku od prethodno navedenih, podrazumijeva pisanje o temi iz svakodnevnog života te dopušta izražavanje

⁷ Metzler, K. (1986). Newsgathering. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

osobnih stavova i mišljenja autora teksta. Pod kategorijom Intervju podrazumijevam oblik izražavanja u kojem osoba odgovora na postavljena pitanja autora teksta. Radi lakše kategorizacije pod intervju su svrstani i ispovijesti beskućnika budući da oni podrazumijevaju kako je autoru teksta, u ovom slučaju beskućniku, postavljeno pitanje o njegovu životu na koje on u navedenom tekstu odgovora.

Druga skupina matrice odnosi se na autore teksta čime je namjera bila doći do informacija koji su najčešći autori tekstova u časopisu te koliko točno beskućnici svojim tekstovima doprinose njegovom sadržaju. Također, kako bi analiza bila što detaljnija, autori teksta su, osim niže navedenih kategorija, zasebno kategorizirano i po spolu. Kategorija po autoru raščlanjena je na:

- 1 - beskućnik
- 2 – socijalno ugrožena osoba
- 3 - suradnik nevladine organizacije
- 4 - akademski djelatnik
- 5 - volonter
- 6 - čitatelj
- 7 - nije definirano
- 8 - nije navedeno
- 9 - preneseni tekst

Kako bi se uočila jasna razlika između autora tekstova koji su uistinu beskućnici i onih koji imaju neku vrstu stalnog smještaja, beskućnici su izdvojeni iz kategorije socijalno ugroženih ljudi iako sami u nju spadaju. Dakle, u kategoriji Beskućnici su navedeni tekstovi pisani od strane osoba koji nemaju vlastiti smještaj ili borave u privremenom smještaju, dok u kategoriji Socijalno ugrožene osobe nalazimo tekstove pojedinaca koji imaju stalno prebivalište. Suradnik nevladine udruge je osoba koja na bilo koji način sudjeluje u radu određene nevladine udruge, nevezano je li u pitanju udruga svjetovnog ili crkvenog karaktera. Pod pojmom Akademski djelatnik podrazumijevam pojedince koji su sudionici akademske zajednice. Kategorija Volonter podrazumijeva tekstove volontera koji aktivno sudjeluju u akcijama i projektima

organiziranim od strane vladinih i nevladinih udruga koje se bave problemom beskućništva i siromaštva u Republici Hrvatskoj. Pod autorima navedenim u kategoriji Čitatelj navode se tekstovi koji su zapisani od strane kupaca časopisa “Ulične svjetiljke”, a koji se dostavljaju udruzi “Ulični suputnik” putem mail adrese ulicne.svjetiljke@gmail.com te idu u tiskanje u sljedećem broju časopisa. Tekstovi u kojima se ne može jasno odrediti je li autor teksta volonter, čitatelj, suradnik nevladine udruge ili socijalno svrstani su u kategoriju Nije definirano, dok su u kategoriji Nije navedeno uvršteni tekstovi kojima uopće nije naveden autor. Kategorija Preneseni tekst podrazumijeva tekstove koji su navedeni iz drugih izvora, primjerice s internetskih portala ili dnevnih novina.

Kako bi se ustanovila točna tematika časopisa, određena je skupina Tematska odrednica koja podrazumijeva navođenje tematike pojedine analizirane jedinice, odnosno teksta u časopisu. Budući da je tematika poprilično raznolika, određeno je 10 najčešćih kategorija u koje je raspoređen sadržaj tekstova. Tako pod Tematskom odrednicom imamo podjelu na:

- 1 - tribina
- 2 - akcija
- 3 - projekt
- 4 - ispovijest
- 5 - izražavanje stava
- 6 - informacije
- 7 - životna situacija beskućnika
- 8 - poezija
- 9 - putopis
- 10 - kratka priča

U kategoriju Tribina uvršteni su tekstovi koji govore izvještavaju o dosadašnjim, ali i nadolazećim susretima i tribinama stručnjaka i suradnika nevladinih udruga na kojima je tematika beskućništvo i ostale socijalno ugrožene skupine ljudi u Republici Hrvatskoj. U Kategoriju Akcija uvršteni su tekstovi koji govore o jednokratnim

akcijama provedenim uglavnom od strane Vlade ili nevladinih udruga, dok kategorija Projekt podrazumijeva tekstove čija tematika se bavi dugotrajnim i dugogodišnjim projektima. Pod pojmom Ispovijest navedeni su tekstovi koji podrazumijevaju osobne ispovijesti, životne priče i iskustva autora teksta. Izražavanje stavova podrazumijeva uglavnom komentare čitatelja i volontera te izražavanje osobnih stavova autora teksta o nekom događaju ili situaciji. Iako poprilično neodređena, u kategoriju Informacije spadaju tekstovi koji čitatelju pružaju opće informacije o beskućništvu te udrugama koje se navedenim problemom bave. U tu kategoriju nisu uvršteni tekstovi o projektima i akcijama budući da su za navedene kreirane zasebne kategorije. Budući da su u kategoriju Životna situacija beskućnika svrstani tekstovi koje se bave općenitom situacijom beskućnika u Hrvatskoj te ne navode konkretne primjere ili projekte, odlučila sam se izdvojiti je kako bih analizirala koliko tekstova se bavi generalizacijom problema beskućništva. Preostale kategorija spadaju pod književne forme, no njihovim zasebnim uvrštavanjem u kategorizaciju htjela sam ustanoviti je li u časopisu omogućeno kreativno izražavanje te uolikoj mjeri se određene književne forme pojavljuju u časopisu.

Skupina Vrijednosna orijentacija podrazumijeva raspoređivanje testova s obzirom na njihovo vrijednosno određenje. Ovu skupinu dijelimo na 3 kategorije:

1 – pozitivna

2 – negativna

3 - neutralna

Pod kategorijom Pozitivno su uvršteni tekstovi koji govore o uspješnim projektima, pozitivnim iskustvima te oni koji su općenito pozitivnog stava, dok u kategoriji Negativno uvrštavamo tekstove koji govore o negativnim iskustvima pojedinaca i njihovim negativno određenim pričama te one koji govore o situaciji beskućnika i socijalno ugroženih osoba u negativnom kontekstu. Kategorija Neutralno je rezervirana za tekstove koji nemaju nikakvu određenu konotaciju te navode općenite informacije bez ikakvog emotivnog prizvuka.

Posljednja skupina, nazvana Veličina medijskog sadržaja, dijeli tekstove u časopisu s obzirom na njihovu duljinu. Kategorizacija tekstova na ovaj način je namijenjena za procjenu važnosti pridodane određenom tekstu. Naime, polazim od

pretpostavke kako je tekstovima veće važnosti pridodano više prostora u sklopu samog časopisa. Na taj način željela sam doći do informacije o tekstova s obzirom na njihovu važnost i dodijeljen prostor u časopisu.

Veličinu medijskog sadržaja dijelim u 6 kategorija:

- 1 - više od jedne stranice
- 2 - cijela stranica
- 3 - pola stranice
- 4 - četvrtina stranice
- 5 - osmina stranice
- 6 - manje od osmine stranice

Polazeći od prethodno navedene pretpostavke, tekstovima veće važnosti će biti dodijeljeno pola stranice i više, dok će tekstovi manje vrijednosti zauzimati četvrtinu stranice ili manje. Dakle, za ovu skupinu bitno je napomenuti kako se pretpostavljena važnost teksta smanjuje proporcionalno prostoru koji navedeni tekst zauzima na stranici časopisa.

U drugom dijelu istraživanja prikazat ću rezultate intervjua provedenog u svrhu pribavljanja informacija od prodavača časopisa “Ulične svjetiljke” o ulozi nevladinih organizacija, te konkretno ulozi časopisa “Ulične svjetiljke” u borbi s problemom beskućništva iz njihove perspektive. Ovdje je također bitno napomenuti kako sam se odlučila na analizu sadržaja starijih brojeva časopisa i intervju sa sadašnjim prodavačima kako bih usporedila stanje i sadržaj časopisa danas u odnosu na njegove početke. Navedeno je i razlog zašto su u intervju uključeni samo prodavači časopisa “Ulične svjetiljke”, a ne i prodavači časopisa “Ulični Fajter” te Ulični fenjer. Budući da potonji nisu izlazili u vremenskom razdoblju na kojem se temelji analiza sadržaja, isti nisu mogli biti analizirani te je stoga isključena i uključenost prodavača njihovih časopisa u provedeno istraživanje.

Trenutno u Zagrebu časopis prodaje 7 prodavača i prodavačica, te je stoga intervju proveden s 4 prodavača i prodavačice kako bi se dobili što relevantniji rezultati. Također, većina ispitanika prodaje časopis već dugi niz godina te su ponudili bitne informacije o promjeni časopisa i njegovog sadržaja kroz vrijeme.

Po pitanju forme, radilo se o polustrukturiranom intervjuu u kojem je ispitanicima postavljeno 15 pitanja o njihovom iskustvu s časopisom “Ulične svjetiljke” te o nevladinim udrugama i njihovoj ulozi u borbi s njihovim svakodnevnim problemima. Metoda polustrukturiranog intervjua odabrana je kako bi se ispitanicima omogućilo dovoljno slobode da samostalno izražavaju svoja mišljenja. Budući da se radi o osobama koje su pomalo nepovjerljive prema osobama koje im postavljaju pitanja o udrugama i njihovoj borbi, u tijeku razgovora postavljana su dodatna pitanja kako bi se sudionike nagnalo na razgovor.

Intervjui su se odvijali u periodu od 19. do 27. studenog 2018. na području Grada Zagreba. Sudionici su pozvani na sudjelovanje od strane suradnice nevladine informacije, djelatnice udruge “Ulični suputnik” kojoj su prvobitno detaljno objašnjena tematika rada te svrha istraživanja. Navedena djelatnica, koju ovom prilikom neću imenovati zbog zaštite njenih osobnih podataka, ukratko je prodavačima časopisa objasnila svrhu istraživanja te posredovala prilikom kontakta s osobama koji su odlučili sudjelovati u istraživanju. Kako prilikom njenog obraćanja prodavačima nisu bili dostupni svi prodavači časopisa u Zagrebu, preostali ispitanici su kontaktirani usmenim putem.

U samome istraživanju sudjelovalo je 4 ispitanika, kojima je prije početka samog razgovora, detaljno objašnjena svrha istraživanja, način na koji će se prikupljati podaci te kako se postupati sa snimljenim podacima. Intervjui su snimani mobilnim uređajem, a prethodno razgovoru, ispitanicima je dodatno pročitani informirani pristanak te je na svaki zapisan datum te stavljen potpis ispitivača.

Svi ispitanici, kao i ostatak prodavača “Ulične svjetiljke”, su osobe starije životne dobi, u rasponu godina od 62 do 65. Radi se o dva muška ispitanika, te dvije ženske ispitanice, pri čemu svi pripadaju skupini socijalno ugroženih osoba. Od 4 ispitanika, njih troje je dio svog života provelo u beskućništvu, tako da su u razgovoru podijelili i dijelove svoga iskustva prilikom života na ulici. Budući da su sada svi smješteni u privatnom smještaju, uz zakonsku prijavu, svi ispitanici posjeduju odgovarajuću osobnu dokumentaciju, iako su u jednom trenutku bili suočeni s mogućnošću gubitaka zakonskih prava.

Sama pitanja su strukturirana tako da budu jasno razumljiva, a ispitanici su zamoljeni da se, u slučaju bilo kakvih nejasnoća, bez ustručavanja obrate ispitivaču za

dodatno pojašnjenje. Pitanja se tiču njihovog rada u prodaji časopisa “Ulične svjetiljke”, njihovih dosadašnjih iskustava s nevladinim organizacijama te projektima i njihovom interesu za iste. Sinopsis polustrukturiranog intervjua naveden je u prilogima ovoga rada.

4. Rezultati istraživanja

U sljedećem poglavlju prikazat ću rezultate analize časopisa “Ulične svjetiljke” te intervjue s prodavačima navedenog časopisa. Sama analiza sadržaja napravljena je kroz dva stupnja: analiza tekstova u pojedinim brojevima kroz godine i kategorije te analiza sadržaja časopisa po godinama. Bitno je napomenuti kako se prilikom analize sadržaja pozivam na pojedine tablice dostupne u prilogima rada budući da bi, zbog njihove veličine, njihovo navođenje u tekstu utjecalo na strukturu rada.

4.1. Analiza sadržaja časopisa “Ulične svjetiljke”

Analiza časopisa po brojevima

U prvom dijelu analize želim prikazati sadržaj časopisa u zasebnim brojevima u pojedinoj godini kako bih ustanovila koje kategorije iz prethodno definirane matrice su najzastupljenije te koje su nezastupljene ili zastupljene u manjem intenzitetu. Također, u ovome dijelu navest ću i kvalitativnu analizu pojedinih brojeva navodeći specifične slučajeve projekata i akcija koji se spominju u časopisima kako bih mogla iz spomenutog doći do informacije je li časopis informativne naravi te jesu li projekti dovoljno spomenuti u pojedinim brojevima časopisa.

2009. godina

Budući da je časopis “Ulične svjetiljke” počeo izlaziti 2008. godine, polazim od pretpostavke kako 2009. godine najveći broj tekstova objavljenih u časopisu spada u kategoriju intervjua, budući da u danom trenutku javnost nije bila informirana o časopisu niti je njegova distribucija bila raširena kao u narednim godinama.

Prema tablici 1.1, vidimo kako je po brojevima najučestalija forma ipak bila analitička bilješka čemu što možemo povezati s upoznavanjem čitatelja s tematikom časopisa. Gotovo trećina, a u nekim brojevima i više od trećine, cjelokupnog sadržaja bilo je napisano u formi analitičke bilješke. Budući da je časopis godinu prije počeo

izlaziti, brojevi izdani u 2009. godini imali su zadatak upoznati čitatelje s njegovom svrhom i potaknuti daljnu kupovinu časopisa. Također, s obzirom na rasprostranjenost distribucije u navedenoj godini, bitno je napomenuti kako je tada broj prodavača bio daleko manji nego u narednim godinama.

Tablica 1.2 navodi kako najveći broj članaka nije imao jasno navedenog autora, odnosno, navedeno je samo ime autora čime nije moguće utvrditi u kojoj kategoriji autor teksta pripada. U navedenoj godini, broj čitatelja čiji su se tekstovi objavljivali je bio veoma mali no to također možemo povezati s time što je časopis tek počeo izlaziti te je veoma mali broj ljudi bio informiran o njemu. Beskućnici su autori tek desetine tekstova, što opovrgava temeljno načelo časopisa kako ga, uz socijalno ugrožene osobe, upravo oni pišu. Također, bitno je napomenuti kako je 2009. godine tek jedna beskućnica napisala tekst za časopis, što ukazuje na uključenost žena u projekt “Uličnih svjetiljki”.

S obzirom na tematiku sadržaja, iz tablice 1.3 vidljivo je kako najveći udio u sadržaju časopisa zauzimaju tekstovi u kojima se izražava vlastiti stav o problemu beskućništva i socijalno ugroženim skupinama ljudi te ispovijesti koje su pisane od strane prodavača. Potom slijede ispovijesti koje su pisane od strane beskućnika i socijalno ugroženih osoba, dok najmanji broj tekstova govori o životnoj situaciji beskućnika. Od književnih formi, u navedenoj godini, nije napisan niti jedan putopis dok je poezija najzastupljenija. Broj pojedinih kategorija podjednako je raspoređen po brojevima te se ne pokazuju nikakve značajne razlike u tematici.

Budući da je tema časopisa beskućništvo i socijalno ugrožene osobe, teme koje su veoma emotivne i u ljudima izazivaju bujicu negativnih emocija, temeljna pretpostavka je bila kako će većina tekstova biti negativne vrijednosne orijentacije. Međutim, prema tablici 1.4. možemo vidjeti kako je najveći broj tekstova zapravo pozitivne orijentacije. Zadnji broj u svakoj godini je određen kao „božićni broj“ te ne iznenađuje činjenica kako je upravo u njemu naveden najveći broj tekstova pozitivne orijentacije.

Kako bi se naglasila važnost časopisa i njegovog sadržaja, ali i zbog manjeg broja autora, najveći broj tekstova zauzima cijelu stranicu, a najmanje tekstova zauzima tek osminu stranice što je vidljivo iz tablice 1.5. Tekstovi su veoma uočljivi te često praćeni fotografijama koje ovom prilikom nisam uvrstila u analizu.

Bitno je napomenuti kako se brojevi navode i pojedine projekte koje smatram kako je bitno spomenuti radi njihove važnosti u promicanju borbe s problemom beskućništva u Hrvatskoj. Tako se u prvome broju 2009. godine navodi volonterska akcija "Volonteri i beskućnici pale "Ulične svjetiljke"" u Rijeci koja je služila kao svojevrsna promocija časopisa "Ulične svjetiljke". Četvrti broj 2009. godine sadrži članak o 3. nacionalnom susretu o beskućnicima na temu: "Rješavanje statusa beskućnika i beskućništva u sustavu socijalne skrbi u odnosu na donošenje novog Zakona o socijalnoj skrbi" u održan u Osijeku na kojem se raspravljalo o mogućnostima zakonske regulacije statusa beskućnika i kako pomoći u ostvarenju njihovih prava. Isti broj navodi i veoma zanimljivu ideju o projektu "Kuća za beskućnike od plastičnih boca" prema ideji nastaloj u Sjedinjenim Američkim Državama. U navedenoj ideji projekta iznose se mogućnosti izrade smještaja za beskućnike od plastičnih boca kao temeljnog materijala. S obzirom na količine plastičnih boca koje preplavljaju Hrvatsku, smatram kako se radi o zanimljivoj ideji, no na njenu realizaciju ćemo čekati još godinama.

2010. godina

U 2010. godini, prema tablici 2.1., vidljivo je kako ponovno raste broj analitičkih bilješki, no u zadnjim trećem i petom broju vidljiv je porast ostalih formi u ostalo, što dovodim u korelaciju sa sve većom informiranošću javnosti o časopisu, njegovoj svrsi i sadržaju.

U autorstvu tekstova, iz tablice 2.2. vidljivo je povećanje broja tekstova čiji su autori beskućnici, no niti jedan tekst nije napisan od strane beskućnice. Najveće povećanje broja tekstova koje su napisali beskućnici vidljiv je u drugom broju, gdje se njihov postotak povećao na 29%. Kao i u 2009. godini, najmanji broj tekstova je napisan od strane akademskih djelatnika te jako mali postotak tekstova napisan od strane suradnika nevladine organizacije što upućuje na jako malo sudjelovanje službenih osoba u kreiranju sadržaja časopisa.

Prema tematici, u tablici 2.3. vidljiv je pad u broju tekstova u kojima se izražavaju stavovi osim u trećem broju, gdje je navedena tematika najzastupljenija. Također, vidimo porast u broju tekstova koji pružaju informacije o stanju beskućništva u Republici Hrvatskoj, što je najviše vidljivo u drugome broju gdje se taj postotak

popeo na čak 39%. Od književnih formi ne nalazimo niti jedan putopis, dok su kratke priče i poezija podjednako zastupljeni.

Iza tablice 2.4. možemo vidjeti kako po pitanju vrijednosne orijentacije ponovno nalazimo najveći broj tekstova pozitivne orijentacije u zadnjem, petom broju, časopisa. U drugome broju nalazimo povećan broj tekstova neutralne orijentacije, što možemo povezati za brojem tekstova koji pružaju informacije o stanju beskućništva u Hrvatskoj što smo već spomenuli.

Veličina sadržaja na stranicama u 2010. godini drugačije je raspodijeljena nego 2009. godine što vidimo u tablici 2.5. Iako su i dalje najzastupljeniji tekstovi koji zauzimaju cijelu stranicu, vidimo povećanje broja tekstova koji zauzimaju četvrtinu stranice.

U brojevima izdanim 2010. godine nalazimo puno veći broj tekstova koji spominju projekte i akcije vezane za rješavanje problema i olakšavanje životne situacije beskućnicima i drugim socijalno ugroženim skupinama. Tako u prvome broju nalazimo tekst o promotivnoj akciji „Poznati za nepoznate“ održanoj u Rijeci gdje su poznate ličnosti zajedno s prodavačima prodavali časopise. U istome broju spominje se, također i otvaranje prvih dnevnih boravaka za beskućnike u Rijeci i Splitu. Također, 2010. godine otvorena je i prva socijalna samoposluga za socijalno isključene obitelji u Splitu, kao dio akcije „A di si ti?“, čiji je cilj omogućiti obiteljima slabijeg socijalnog statusa pomoć u prehranjivanju. Veoma zanimljiv predložak projekta nalazimo u vidu projekta samoodrživih „Socijalnih trgovačkih centara“. Ideja koja se krije iza spomenutog projekta polazi od pretpostavke kako postoji mogućnost za kreiranje trgovačkih centara koji bi bili u potpunosti upravljani od strane beskućnika. Svrha predloženog projekta je prvobitno resocijalizacija beskućnika, no sam projekt bi beskućnicima dao svrhu te im omogućio da postanu radno sposobni sudionici zajednice. Beskućnicima bi bila omogućena pomoć u vidu voditelja od strane stručnjaka iz određenog područja dok se pokaže mogućnost za napredovanje beskućnika na navedenu poziciju, što bi se ustanovilo detaljnom analizom rada pojedinaca tijekom vremena. Tako bi se pojedincima koji se dokažu kao osobe koje imaju mogućnost rada na voditeljskoj poziciji, s vremenom bilo omogućeno da napreduju te na taj način poprave svoju životnu situaciju. Iako zanimljiva ideja, smatram kako je u Hrvatskoj, nažalost, nije moguće ostvariti budući da su beskućnici u Hrvatskoj osobe koje nisu radno sposobne, uglavnom zbog starosti. Drugi broj spominje turnir „Bez predrasuda II“ održan na

Korzu u Rijeci, koji je služio kao uvertira u pripreme za nastup Hrvatske nogometne reprezentacije na Svjetskom nogometnom prvenstvu beskućnika u Brazilu koji se spominje u trećem broju 2010. godine. Peti broj u 2010. godini, ponovno donosi velik broj projekata koji su se uglavnom realizirali u Rijeci. Tako je pokrenuta akcija “Ugledni za neugledne” koja se nadovezuje na akciju iz prvog broja 2010. godine. također, u istome broju, spomenute su i kreativne radionice koje se održavaju u sklopu projekta „Put resocijalizacije“ u kojima beskućnici izrađuju predmete raznim tehnikama te ih potom prodaju kako bi si olakšali financijsku situaciju. Održan je i „Hakl 2010.“, košarkaški turnir u kojem je dio prikupljenih prihoda namijenjen prihvatilištu u Rijeci. U Zagrebu je održana akcija pod nazivom „Beskućnici, volonteri i “Ulične svjetiljke”“, u kojoj su, uz stalne prodavače časopisa, u prodaji sudjelovali i volonteri koji su se prijavili preko Volonterskog centra Zagreb. U Splitu je održana akcija „Mladi protiv gladi“, čiji cilj je bio prikupiti potrebna sredstva za socijalnu samoposlugu.

2011. godina

Godina 2011. je veoma bitna u borbi s problemom beskućništva u Republici Hrvatskoj budući da je tek te godine u hrvatski Zakon o socijalnoj skrbi uvrštena definicija pojma beskućnik te je tek tada otvorena mogućnost beskućnicima da ostvare svoja prava. Upravo iz navedenog razloga ne iznenađuje činjenica kako je upravo te godine izašao najveći broj časopisa “Ulične svjetiljke”.

Prvi broj te godine najviše se bavio navedenom promjenom u zakonu, što vidimo i u povećanom broju izvještaja, koje je postotno izjednačen s brojem analitičkih bilješki. Ono što je najuočljivije iz tablice 3.1. je porast u broju intervjua zabilježenih u 2011. godini, što se posebno očituje u 6. broju, u kojem gotovo polovicu sadržaja čine upravo intervjui. Također, primjetna je i činjenica kako je tijekom godine značajno porastao ukupni broj tekstova navedenih u časopisu što možemo pridodati povećanom interesu za temu beskućništva u promatranoj godini.

Velika razlika u odnosu na prethodne godine je vidljiva u broju tekstova koje su pisali beskućnici, što je najznačajnije izraženo u trećem broju gdje se taj postotak popeo na čak 34%, što znači da su beskućnici u navedenom broju bili najzastupljeniji autori tekstova. Također je bitno spomenuti kako je porastao i broj beskućnika koje su autori tekstova, iako je njihov broj i dalje nezamjetan u odnosu na ukupan broj beskućnika koje žive u Republici Hrvatskoj. Smanjen broj tekstova napisan od strane beskućnika

upućuje na njihovu malu uključenost u projektu "Uličnih svjetiljki" budući da su je zadatak svakog prodavača napisati tekst za naredni broj časopisa. Budući da nisu navedene kao autorice, postoji mogućnost kako su beskućnice manje uključene u projekt, ali i da ne žele da njihovi tekstovi budu označeni njihovim imenom te kako su njihovi tekstovi pripadaju onima kojima nije označen autor, čiji broj je i dalje najznačajniji.

Po pitanju tematike tekstova, najveći broj tekstova, njih čak 27, je naveden u 6. broju časopisa te se bavi tematikom projekata na temu beskućništva, što je vidljivo u niže navedenoj tablici 3.3. Neki od spomenutih projekata će biti spomenuti na kraju analize ove godine. Postoji mogućnost kako je povećanje broja projekata također povezano s većim interesom za beskućnike, budući da je 2011. godine navedeni pojam bio učestalo spominjao uslijed promjena Zakona o socijalnoj skrbi, koji je tek navedene godine definirao beskućnike i njihova prava.

U svim brojevima i dalje prevladavaju teme pozitivne vrijednosne orijentacije, uz napomenu kako je u trećem broju taj postotak gotovo izjednačen s tekstovima neutralne orijentacije. Također, u odnosu na prethodne godine, zadnji broj, „božićni“ broj "Uličnih svjetiljki", ima značajno manji broj tekstova pozitivne orijentacije.

Po pitanju veličine medijskog sadržaja, u tablici 3.5. ponovno vidimo porast u broju tekstova koji zauzimaju četvrtinu stranice i manje, što upućuje na povećanje broja komentara čitatelja i volontera, koji uglavnom zauzimaju manje medijskog prostora. No unatoč tome, i dalje je najveći broj tekstova koji zauzimaju pola stranice i više, što znači da se raspodjela ipak nije značajno mijenjala u odnosu na prethodne godine.

Najveći broj tekstova koji se odnose na akcije provedene i planirane nalazimo u prvome broju časopisa. Tako je spomenuta akcija prodaje časopisa pod nazivom "Sveučilišta volontiraju" u Rijeci, u kojem su studenti Sveučilišta u Rijeci volontirali i pomagali prodavačima u prodaji božićnog broja 2010. godine. Također, u Rijeci je organizirana i akcija „Prodaja smreka za ljepši Božić beskućnicima“ u kojoj su se sakupljala sredstva za pomoć beskućnicima i prihvatilištu u Rijeci. U Zagrebu je navedene godine provedena akcija „Ispunimo želje beskućnicima“, o kojoj ću detaljnije pisati u nastavku rada. Projekt „Povratak u život“ je također pokrenut u Zagrebu od strane studentica Ekonomskog fakulteta. Navedeni projekt omogućio je beskućniku Željku Jurkoviću da pronađe posao i dovede život u red.

Osim navedenih projekata, u prvome broju govori se i o bendu koji se sastoji od beskućnika po imenom „Mad Roses“ iz Rijeke, koji svojim nastupima po lokalnim ugostiteljskim objektima uveseljavaju građane Rijeke. Zanimljiv je i tekst koji donosi vijest o prvoj hrvatskoj kući za odbačene i samohrane majke s malom djecom u Karlovcu pod imenom „Obitelj svetog Josipa.“

Treći broj časopisa donosi vijest o osnutku Kluba volontera u Zagrebu, kojima je cilj okupiti zainteresirane volontere i, u suradnji s Volonterskim centom Zagreb, omogućiti ljudima sudjelovanje u projektima koji su im zanimljivi i dostupni. Izvještaj s okruglog stola u Rijeci na temu "Novi zakon o socijalnoj skrbi - boljitak beskućnika samo na papiru?" donosi sažetak sastanka stručnjaka i suradnika nevladinih organizacija na kojem se raspravljalo o novom zakonu i finalnom definiranju pojma beskućnik u hrvatskom zakonu. Budući da su u tijeku bile pripreme za Svjetsko nogometno prvenstvo u Parizu, u tekstovima se navode i turniri „Bez predrasuda III“ u Rijeci te „Kopačkom do slave“ u Osijeku koji su poslužili kao dodatne pripreme za nastup Hrvatske nogometne reprezentacije beskućnika na svjetskom natjecanju.

Projekt „Socijalne samoposluge“ proširio se sa Splita i na Rijeku, a pokrenuta je i terapija i rehabilitacija u radu s beskućnicima, kojoj je cilj omogućiti beskućnicima socijalno uključivanje u društvo.

U četvrtome broju izdanom 2011. godine nalazimo članak o 5. nacionalnom susretu o beskućnicima u Varaždinu, na kojem se ponovno raspravljalo o situaciji beskućnika i njihovom statusu u Republici Hrvatskoj. Upravo vezano za navedenu problematiku, nalazimo i tekst o socijalnoj zadruzi „Put“ iz Rijeke kojoj je osnovni cilj pomoći u resocijalizaciji, zapošljavanju te edukaciji ljudi s ruba društva.

Peti broj časopisa ponovno spominje akciju „Mladi protiv gladi II“ održanoj u Rijeci u kojoj su se prikupljala sredstva za opskrbu novootvorene socijalne samoposluge. Također, na području Slavonije, točnije u Vinkovcima i Osijeku pokrenuti su projekti osmišljeni za pomoć beskućnicima, pod nazivom "Resocijalizacija beskućnika - bogatstvo siromaštva" u Osijeku te "Podjela kruha" u Vinkovcima.

2012. godina

Broj intervjuja značajno raste u svim brojevima 2012. godine, što upućuje i na povećan broj prodavača budući da su upravo oni najzastupljeniji u navedenoj kategoriji. S obzirom na medijsku popraćenost problematike beskućništva u prethodnoj godini,

narasla je i popularnost časopisa te se prodaja časopisa proširila i na ostale hrvatske gradove, tako da se časopis prodavao u Rijeci, Zagrebu, Osijeku, Splitu, Varaždinu, Vinkovcima i Puli. Tablica 3.1. navodi kako je broj vijesti u svim brojevima ove godine je značajno najmanji, što nam govori kako je medijska popraćenost ipak smanjena u odnosu na prethodnu godinu.

Najznačajniji autori tekstova u ovoj godini su upravo beskućnici, te je njihov broj porastao na čak 28%. Navedeno upravo ide u prilog teze kako je broj prodavača porastao te kako su upravo beskućnici najviše informirani o časopisu u brojevima iz prethodne godine. Preostali odnosi autora nisu se značajno mijenjali u odnosu na prethodne godine te stoga smatram kako nije potrebno posebno naglašavati njihove postotke.

U prilog prethodno navedenom kako je smanjen interes za problem beskućništva u Hrvatskoj nakon 2011. godine ide u činjenica kako je u svim brojevima ove godine značajno smanjen broj tekstova koji se bave akcijama i projektima vezanima uz tu problematiku. Također, povećanje broja prodavača uočljivo je i u broju tekstova u kojima se izražavaju osobni stavovi te koji govore o životnim ispovijestima. Naime, upravo su prodavači ti koji su najaktivniji u navedenim kategorijama. S obzirom na smanjenu kreativnu notu, uslijed teške životne situacije u kojoj se nalaze, beskućnici uglavnom u časopisu pišu tekstove u kojima čitatelje informiraju o svojim životnim pričama ili im zahvaljuju na kupovini časopisa čime im pomažu da se snađu u životu.

Iz tablice 4.4. je vidljivo kako je broj pozitivno orijentiranih članaka i dalje najznačajniji, u brojevima ove godine čak i u porastu, posebice u posljednjem broju, što se nastavlja na stanje uočeno u brojevima prije 2011. godine, koja je dosad po navedenom izuzetak. Nadalje, bitno je napomenuti kako je u drugome broju povećan i broj negativno orijentiranih tekstova što možemo dovesti u korelaciju s brojem ispovijesti u navedenom broju, budući da iste pišu upravo beskućnici i kako je njihova konotacija uglavnom negativno orijentirana zbog njihovih teških životnih priča u kojima je teško vidjeti pozitivnu stranu.

Podaci iz tablice 4.5. govore kako je broj tekstova koji zauzimaju četvrtinu stranice i manje se ponovno povećava te se gotovo izjednačuje s tekstovima koji zauzimaju više medijskog prostora. Najveći broj tekstova zauzima četvrtinu stranice iako je njihova broj gotovo izjednačen broju tekstova koji zauzimaju polovinu stranice.

Budući da je broj prodavača porastao, sve manji broj tekstova zauzima cijelu stranicu ili više, zbog prethodno spomenute obaveze prodavača da napišu tekst za sljedeći broj.

Kao što je već navedeno, u 2012. godini se u vrlo malom broju tekstova pisalo o organiziranim i planiranim akcijama i projektima. Tako se spominju tek dva projekta - projekt prikupljanja hrane svaki petak pod geslom "Siromaštvo nije izbor, pomaganje jest" za socijalnu samoposlugu u Rijeci o kojem se govori u trećem broju te projekt "Vidljivost, prepoznatljivost, prihvaćenost", financiran sredstvima programa "Mladi na djelu" Agencije za mobilnost i programe Europske Unije u kojem su tiskani jumbo plakati časopisa "Ulične svjetiljke" kako bi se javnost upoznala s radom i svrhom časopisa. Navedeni projekt izložen je u petom broju 2012. godine.

Osim navedenih projekata, 2013. godine su održana i dva malonogometna turnira - međunarodni nogometni turnir "Beskućnik" u suradnji s Crvenim križom u Malešnici u Zagrebu i humanitarni malonogometni turnir u Rijeci "Nama zabava, drugima spas".

Također, po prvi puta je pokrenula prodaja časopisa i u Puli, a pokretanju prodaje doprinijela je udruga "Naš san, njihov osmijeh" pokretanjem akcije "'Ulične svjetiljke": njihova priča".

2013. godina

Godina 2013. nastavlja trend pokrenut 2012. godine, te ne vidimo značajne promjene u odnosu na prethodnu godinu. I dalje je intervju najčešća forma, zbog većeg broja prodavača uključenih u prodaju časopisa. Također, u tablici 5.1. vidimo i porast broja književnih formi, što upućuje na porast kreativnih radova u časopisu.

Autorstvo tekstova, analizirano u tablici 5.2., navodi kako je najveći broj tekstova ponovno pisan od strane beskućnika, te vidimo i značajan porast broja tekstova pisanih od strane beskućnica. Također, vidljiv je i porast broja tekstova pisanih od strane čitatelja, što upućuje na veću informiranost javnosti i veću prodaju časopisa kao i povećanje društvene senzibilnosti za temu beskućništva u Republici Hrvatskoj. U odnosu na prve godine izdavanja časopisa, značajno se smanjio broj tekstova čiji autori nisu navedeni, što dodatno ide u korist prethodno navedenoj tezi o socijalnoj osjetljivosti. Naime, veći broj autora navodi svoj identitet čime javno podupiru borbu beskućnika. Također, bitno je spomenuti kako su se u pisanju tekstova uključili i akademski djelatnici što nije bio slučaj u prethodnim brojevima. Doduše, njihov broj i

dalje nije značajan, te su u pitanju tek 3 ženske osobe, s jednim tekstom u prvom, trećem i četvrtom broju izdanom 2013. godine. No u odnosu na prethodne godine u kojima niti jedan tekst nije bio napisan od strane akademskih djelatnika, ovo je i dalje značajna razlika.

Tematski ponovno prevladavaju tekstovi u kojima se izražavaju osobni stavovi i mišljenja, što je u direktnoj vezi s brojem tekstova pisanih od strane beskućnika i onih pisanim od strane čitatelja, koji ponajviše izražavaju svoja mišljenja o časopisu i problematici beskućništva. Također, ponovno vidimo povećanje broja članaka koji se bave akcijama, pri čemu se posebno ističe treći broj izdan 2013. godine sa čak 37% tekstova koji se bave upravo akcijama kojima se pokušava pomoći beskućnicima i ostalim socijalno ugroženim skupinama.

U svim brojevima je ponovno izražen pozitivan stav, što upućuje na pozitivnije razmišljanje beskućnika i čitatelja časopisa. Iako je slična slika vidljiva i u prethodnim godinama, u drugom broju izdanom 2013. godine, je taj postotak narastao na čak 80% što je jasno vidljivo u tablici 5.4.

Po veličini medijskog sadržaja, tekstovi koji zauzimaju su se gotovo pola stranice i više su se gotovo izjednačili s brojem tekstova koji zauzimaju manje medijskog prostora. Dapače, broj manjih tekstova iznosi 51%, dok su veći, uočljiviji i sami time, bitniji tekstovi, zauzeli 49% sadržaja časopisa. Raspodjela postotaka je proporcionalna u tablici, te tako tekstovi gotovo podjednak broj tekstova koji zauzimaju više od jedne stranice i onih koji zauzimaju manje od osmine stranice, onih koji zauzimaju cijelu stranicu i onih od osmine stranice, te također i tekstova koji zauzimaju pola stranice i onih od četvrtine stranice. Dakle, u navedenoj godini važnosti tekstova se gotovo izjednačila.

U odnosu na prethodnu godinu, 2013. ponovno vidimo mali porast broja tekstova koji se bave projektima, akcijama i tribinama na temu beskućništva. Tako se u drugome broju nalazi tekst o nastupu Hrvatske nogometne reprezentacije beskućnika u Doboju i njihovom uspjehu. U spomenutom broju nalazimo i izvještaj o tribini održanoj u Rijeci na temu „Beskućništvo u gradu Rijeci i Republici Hrvatskoj“. Na navedenoj tribini predstavljeno je i novootvoreno prihvatilište u Rijeci, koje je posebno spomenuto u zasebnom tekstu. Stvorene su ideje o projektima "Čista hrana za potrebite" i "Ručak s beskućnikom" kojima je cilj omogućiti beskućnicima osnovne životne uvjete uz

socijalizaciju s njima. Također, projekt „Socijalne samoposluge“ je zaživio i u Vinkovcima, čime je svoje djelovanje proširio na još jedan grad.

U trećem broju spomenut projekt „Zagrlimo odbačene naših dana“ održan u Rijeci ponovno je imao cilj prikupljanja sredstava za socijalnu samoposlugu. Bitno je spomenuti kako je u istome broju navedena i vijest o registraciji udruge “Hrvatska mreža za beskućnike” o kojoj smo već pisali u ovome radu. Također, na području Grada Zagreba održane su i dvije akcije - "Sir i vrhnje za beskućnike u Velikoj Kosnici" u kojoj su sudjelovale umjetnica i aktivistica Kristina Leko, mljekarice Jagica, Renata i Ana te humanitarna akcija "Ako sam beskućnik, nisam nepismen" gdje su se prikupljale knjige od strane Studentskog zbora Zdravstvenog veleučilišta u Zagrebu u suradnji s doktorom Sašom Raczom.

Posljednji obrađeni broj, četvrti broj 2013. godine, sadrži izvještaj o 7. nacionalnom susretu beskućnika u Puli na kojem se razgovaralo o zakonskim problemima s kojima se beskućnici i dalje susreću zbog nedovoljne definiranosti njihove situacije te mogućim rješenjima navedenih problema. U navedenom broju objavljen je i izvještaj o akciji „Hrvatske mreže za beskućnike“ pod nazivom "Nitko gladan, nitko bez krova nad glavom i nitko bez podrške" u kojoj je udruga željela javnost upoznati s poteškoćama s kojima se beskućnici susreću.

Analiza časopisa po godinama

U drugom dijelu analize sadržaja “Ulične svjetiljke” promatrati ću promjenu u strukturi i sadržaju časopisa po godinama. U odnosu na prethodnu analizu, u ovom slučaju pokušat ću usporediti i objasniti promjenu sadržaja časopisa po pojedinim godinama. Analizirat ću časopis po već spomenutoj matrici, uzimajući u obzir, kao i u prethodnoj analizi, kako su obrađeni svi dostupni brojevi no ne i svi oni koji su izdani u navedenim godinama. Također, ponovno je bitno napomenuti kako su u tekstu sadržane sve tablice na temelju kojih je analiza rađena, osim tablice koja prikazuje autorsku strukturu. Navedena tablica bit će dostupna u prilogu kako bi čitatelju rada omogućila dodatne željene analize.

Analiza sadržaja prema formi

Iz Tablice 1 su vidljive značajne razlike u sadržaju časopisa u promatranom razdoblju. Najveće razlike vidljive su u smanjenju broja analitičkih bilješki te u naglom povećanju broja intervjua sadržanih u časopisu. Naime, u ranijim godinama sadržaj časopisa sadržavao je čak 31,7% analitičkih bilješki, dok je u zadnjim brojevima taj broj pao na čak 12,5%. navedeno možemo objasniti činjenicom kako se u prvim godinama izlaženja časopis tek upoznao s beskućnicima i javnost sa svojom svrhom i sadržajem, dok je u kasnijim godinama većina ljudi čula za časopis i aktivno se uključila u njegovo pisanje. Upravo iz tog razloga nailazimo i na veći broj intervjua tijekom godina. Naime, broj intervjua sadržanih u časopisu popeo se sa 25,4% na čak 41,3% u zadnjoj analiziranoj godini. Upravo povećanje broja intervjua nam govori o tome kako je časopis u tijeku godina proširio područje distribucije i stekao određenu popularnost. Broj izvještaja također je opadao s godinama, dok je istovremeno broj književnih formi rastao što upućuje na povećanu kreativnost sadržaja kroz godine. Izvještaji nam mnogo govore o aktivnostima nevladinih udruga te je stoga logično povezati uključenost nevladinih udruga u borbu s problemom beskućništva i siromaštva te zaključiti kako je aktivnost udruga tijekom godina u padu, no bitno je, uz izvještaje, promatrati i broj navedenih vijesti budući da su i jako bitan indikator rada nevladinih udruga. Ako stanje promotrimo analizirajući obje kategorije zajedno, dolazimo do zaključka kako je aktivnost nevladinih udruga bila najizraženija upravo 2011. godine kada je većina medijske pažnje bila usmjerena na problem beskućništva uslijed uvođenja navedenog pojma u hrvatski zakon. Tome u prilog ide i činjenica kako je upravo te godine objavljen i najveći broj književnih formi. Naime, porast broja književnih formi navedenih u časopisu nam ukazuje i na veću slobodu izražavanja autora tekstova tijekom godina, a taj broj se 2011. popeo na čak 15,2%. No, bez obzira na to što je postotak književnih formi u 2011. godini najveći, bitno je uzeti u obzir kako je navedene godine objavljen značajno veći broj časopisa. Dakle, bitno je promatrati i naredne godine, čime dolazimo do zaključka da je sloboda pisanja i izražavanja zaista rasla u tijeku godina. Naime, u tablici je jasno vidljivo kako 2012. i 2013. godine bilježimo zamjetno veći broj književnih formi nego 2009. i 2010. godine.

Tablica 1. Forma kroz godine

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	Ukupno
vijest	4	8	16	11	16	60
	3,2%	5,7%	6,9%	5,2%	6,7%	6,3%
analitička bilješka	40	56	62	60	30	246
	31,7%	39,7%	26,7%	28,6%	12,5%	25,9%
izvještaj	15	16	23	19	13	83
	11,9%	11,3%	9,9%	9,0%	5,4%	8,7%
intervju	32	29	60	78	99	275
	25,4%	20,6%	25,9%	37,1%	41,3%	29,0%
književna forma	12	9	28	20	35	109
	9,5%	6,4%	12,1%	9,5%	14,6%	11,5%
ostalo	23	23	43	22	47	161
	18,3%	16,3%	18,5%	10,5%	19,6%	17,0%
ukupno	126	141	232	210	240	949

Po pitanju autorstva, kao što je ranije već i spomenuto, vidimo značajno povećanje tekstova napisanih od strane beskućnika tijekom godina. Također, vidljivo je i povećanje broja tekstova napisanih od strane čitatelja i volontera iako to povećanje nije toliko zamjetno kao prethodno navedeno. Povećanje tekstova čiji su autori beskućnici jednostavno je objašnjivo činjenicom kako se distribucija časopisa tijekom godina proširila na veći broj gradova, kao i već time što se medijskom popraćenošću problematike, veći broj beskućnika upoznao s projektom “Uličnih svjetiljki”. Zanimljiva je i činjenica kako su se tijekom smanjio broj tekstova čiji autori nisu bili navedeni, što upućuje na veću slobodu i podršku beskućnicima od strane javnosti.

Tablica 2. Autorstvo kroz godine

		2009.		2010.		2011.		2012.		2013.		Ukupno	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
beskućnik	N	15	1	31	0	39	4	59	8	57	16	210	29
	%	11,9%	0,8%	22,0%	0,0%	16,7%	1,7%	28,1%	3,8%	23,8%	6,7%	21,2%	3,1%
soc. ugrožena osoba	N	2	0	4	0	7	2	7	2	5	7	27	10
	%	1,6%	0,0%	2,8%	0,0%	3,0%	0,9%	3,3%	1,0%	2,1%	2,9%	2,6%	1,2%
suradnik nevl. org	N	5	4	7	4	4	1	11	1	13	8	41	17
	%	4,0%	3,2%	5,0%	2,8%	1,7%	0,4%	5,2%	0,5%	5,4%	3,3%	4,2%	1,9%
akademski djelatnik	N	4	0	1	0	1	2	0	0	0	3	6	5
	%	3,2%	0,0%	0,7%	0,0%	0,4%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	1,3%	0,6%	0,5%
volonter	N	2	10	3	7	10	16	6	9	13	13	35	54
	%	1,6%	7,9%	2,1%	5,0%	4,3%	6,9%	2,9%	4,3%	5,4%	5,4%	3,6%	5,8%
čitatelj	N	3	6	4	6	6	24	3	9	4	33	23	78
	%	2,4%	4,8%	2,8%	4,3%	2,6%	10,3%	1,4%	4,3%	1,7%	13,8%	2,1%	8,2%
nije definirano	N	14	25	16	26	13	36	12	31	10	20	66	140
	%	11,1%	19,8%	11,3%	18,4%	5,6%	15,5%	5,7%	14,8%	4,2%	8,3%	6,8%	14,5%
nije navedeno	N	32		30		57		40		28		187	
	%	25,4%		21,3%		25,4%		19,0%		11,7%		19,7%	
preneseni tekst	N	3		2		11		12		10		38	
	%	2,4%		1,4%		4,7%		5,7%		4,2%		4,0%	
	N	126		141		233		210		240		950	

S obzirom na tematiku časopisa “Ulične svjetiljke”, najveći broj tekstova govori o osobnim iskustvima i stavovima autora tekstova. Značajno povećanje nalazimo i u broju ispovijesti, što ponovno možemo povezati s rastom popularnosti časopisa tijekom godina. Budući da je interes javnosti rastao uslijed medijske popraćenosti problematike te je veći broj ljudi informiran o časopisu, pomalo iznenađuje činjenica kako je broj tekstova o stavovima padao s vremenom. No isto tako, bitno je napomenuti kako je istovremeno rastao broj tekstova o akcijama, što upućuje na mogućnost većeg angažmana ljudi u akcijama te kako s navedenim povezano i povećanje broja ispovijesti. Informacije koje je časopis pružao o općenitom stanju beskućnika u Hrvatskoj pada tijekom vremena, što nam govori kako se časopis s vremenom intenzivnije bavio konkretnim slučajevima i akcijama. Najveći broj tekstova čija su

tematika projekti nalazimo u 2011. godini, što nije iznenađujuće budući da je navedena godina po svim aspektima bila najaktivnije u rješavanju problema beskućništva.

Također, s vremenom vidimo i značajno povećanje poezije u sadržaju časopisa kao i broja kratkih priča. Kao što je već spomenuto, navedeno nam ukazuje na povećanje slobode pisanja i porast kreativnog izražavanja autora.

Nažalost, broj tekstova koji govori o konkretnim primjerima situacije u kojoj se beskućnici nalaze, je veoma malen tijekom svih godina, te ne primjećujemo značajnu razliku.

Tablica 3. Tematika kroz godine

		2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	Ukupno
tribina	N	3	6	4	3	3	19
	%	2,4%	4,3%	1,7%	1,4%	1,3%	2,0%
akcija	N	8	11	20	22	41	102
	%	6,3%	7,8%	8,6%	10,5%	17,1%	10,8%
projekt	N	6	13	16	7	9	51
	%	4,8%	9,2%	6,9%	3,3%	3,8%	5,4%
ispovijest	N	24	26	72	63	71	255
	%	19,0%	18,4%	31,0%	30,1%	29,6%	26,9%
izražavanje stava	N	53	46	65	65	60	289
	%	42,1%	32,6%	28,0%	31,1%	25,0%	30,5%
informacije	N	17	27	21	24	15	104
	%	13,5%	19,1%	9,1%	11,5%	6,3%	11,0%
životna situacija beskućnika	N	3	2	7	6	5	23
	%	2,4%	1,4%	3,0%	2,9%	2,1%	2,4%
poezija	N	9	5	15	13	21	63
	%	7,1%	3,5%	6,5%	6,2%	8,8%	6,6%
putopis	N	0	0	3	3	5	11
	%	0,0%	0,0%	1,3%	1,4%	2,1%	1,2%
kratka priča	N	3	5	9	4	10	31
	%	2,4%	3,5%	3,9%	1,9%	4,2%	3,3%
		126	141	232	210	240	949

Ono što uvelike karakterizira tekstove u ovom časopisu je činjenica kako je velika većina tekstova napisana s pozitivnog aspekta. Budući da se radi i časopisu kojem je glavna tematika beskućništvo i ostale socijalno ugrožene skupinu što predstavlja veoma tešku i emotivnu problematiku, primarna pretpostavka je bila kako će tekstovi biti uglavnom negativnog karaktera. No iznenađujuće je koliki broj autora, bez

obzira na situaciju u kojoj se nalaze, gleda na svijet s pozitivnog aspekta. Beskućnici koji prodaju navedeni časopis zahvalni su primarno na mogućnosti socijalizacije koju im časopis pruža, a tek potom na financijskoj pomoći koju im daje. Iako se tijekom godina odnosi ne mijenjaju značajno, mijenja se ukupan broj tekstova objavljenih u časopisu, što ukazuje kako je veći broj tekstova napisan s pozitivnim stajalištem.

Tablica 4. Vrijednosna orijentacija kroz godine

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	Ukupno
pozitivna	82	100	142	139	171	634
	65,1%	70,9%	61,2%	66,2%	71,3%	66,9%
negativna	28	33	34	54	50	199
	22,2%	23,4%	14,7%	25,7%	20,8%	21,0%
neutralna	16	8	56	17	19	116
	12,7%	5,7%	24,1%	8,1%	7,9%	12,2%
ukupno	126	141	232	210	240	949

Iako se tijekom godina broj značajnih tekstova promijenio po pojedinim kategorijama, ne postoji značajna razlika u dvjema generalnim kategorijama – onoj gdje tekstove klasificiramo kao one veće od pola stranice te one koji zauzimaju četvrtinu medijskog prostora i manje. Porast ukupnog broja tekstova objavljenih po pojedinim brojevima je uzrokovao smanjenje broja tekstova koji zauzimaju cijelu stranicu i više od jedne stranice, dok je istovremeno rastao broj tekstova koji zauzimaju osminu stranice i manje. Budući da je rastao broj tekstova, a broj stranica časopisa ostao isti u tijeku njegova izlaženja, prethodno navedeno je zapravo samo prilagodba na novonastalu situaciju.

Tablica 5. Veličina medijskog sadržaja kroz godine

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	Ukupno
više od jedne stranice	11	19	19	10	11	70
	8,7%	13,5%	8,2%	4,8%	4,6%	7,4%
cijela stranica	41	59	55	33	25	213
	32,5%	41,8%	23,7%	15,7%	10,4%	22,4%
pola stranice	24	25	57	69	83	258
	19,0%	17,7%	24,6%	32,9%	34,6%	27,2%
četvrtina stranice	25	28	55	80	77	265
	19,8%	19,9%	23,7%	38,1%	32,1%	27,9%
osmina stranice	16	9	21	15	23	84
	12,7%	6,4%	9,1%	7,1%	9,6%	8,9%
manje od osmine stranice	9	1	25	3	21	59
	7,1%	0,7%	10,8%	1,4%	8,8%	6,2%
ukupno	126	141	232	210	240	949

4.2. Intervju

Intervju s prodavačima časopisa “Ulične svjetiljke” podijeljen je u tri tematske kategorije: pitanja o časopisu “Ulične svjetiljke”, pitanja o projektima nevladinih udruga te pitanja o nevladinim udrugama i njihovom djelovanju.

Dojam i iskustva vezana za časopis “Ulične svjetiljke”

U prvom dijelu razgovora ispitanicima su postavljena pitanja o časopisu “Ulične svjetiljke”, konkretno o njihovim iskustvima u prodaji navedenog časopisa. Većina ispitanika su dugogodišnji prodavači časopisa kojima je prihod od prodaje dodatni prihod uz minimalnu zajamčenu naknadu na koju ostvaruju pravo. Tek jedna ispitanica je nedavno počela prodavati časopis no i njeno viđenje prodaje časopisa se slaže se viđenjem preostalih ispitanika.

Intervju započinje pitanjima koliko dugo se bave prodajom časopisa te kako su uopće došli do informacije o časopisu i kako su se uključili u njegovu prodaju. Svi ispitanici su počeli s prodajom časopisa preko preporuke tadašnjih prodavača, dakle usmenom predajom. Porast broja prodavača tijekom godina dogodio se uslijed povećane medijske popraćenosti te preko osobnih kontakata s već postojećim prodavačima kao što je to i u ovome slučaju.

"Pa, bavim se oko 5-6 godina. Pa, mislim da sam od 2009. do 2012., bio sam u prenoćištu Majke Terezije u Jukićevoj i onda je tamo jedan, ova, čovjek prodavao

"Ulične svjetiljke", pa smo se „skompali“, pa mi je predložio da i ja prodajem. Bilo je to na Kaptolu, ta distribucija, i onda sam tak išao s njim i od onda prodajem."(Domagoj)

"Dva mjeseca. Pa tako nekako, da. Od Lidije i Karoline. Ovoga, onda je rekla Karolini i onda je ona zvala fra Sinišu i onda je Siniša rekao ovoga da može, da je Karolina zvala." (Marina)

„Ja sam počeo prodavati časopis “Ulične svjetiljke” 2010. godine. Igrom slučaja jer sam bio smješten u prenoćištu Doma Majke Terezije sada Misionarke ljubavi. Kad sam završio na ulici i nisam imao sredstava, ni prihoda za život, ni socijalu nisam primao, ništa. A neka moja dvojica kolega iz prenoćišta su prodavali časopis “Ulične svjetiljke”. Pa su onda povukli i mene, da dođem i da probam i ja to. Meni je ispočetka to bilo nelagodno, ono kako će ljudi reagirati, da li ću doživjeti neugodne situacije, nekako mi je s jedne strane, bilo mi nelagodno, ne bi rekao da me bila sramota, nego bila mi je nelagoda, znaš? Nisam znao reakcije ljudi kakve će biti. I kad sam dobio prve časopise platno, da mogu prodavati, njih sam prodao na brzinu i kad sam vidio osmjehe na ljudima, da prilaze da kupe časopis, znači ništa nisam trebao ni govoriti, ljudi su prepoznali, u to vrijeme časopis već bio godinu dana izlazio i to. Ljudi su to prepoznavali, i svi sami prilazili. Tako da mi je to, pozitivno prvi, taj prvi dojam je bio ovoga pozitivan. I poslije sam otišao sa tih, za te novce koje sam zaradio, sam si kupim nove časopise i tako je krenula moja, moja prodaja časopisa.”(Marko)

Zanimljivo je kako se samo jedna ispitanica samoinicijativno odlučila na uključivanje u projekt, dok su preostali ispitanici došli na nagovor drugih pojedinaca.

"9 godina. Prije toga, prije dok sam spavala vani 21 dan, prije 9 godina, onda sam vidjela jednoga gospodina što prodaje novine i onda sam preko njega išla kod Margarete Bošnjak i onda sam počela raditi."(Lidija)

Od interesa za istraživanje bilo je i koliko točno prodaja časopisa doprinosi kvaliteti života prodavača te na koji način. Sam projekt je osmišljen s ciljem financijske pomoći beskućnicima i ostalim socijalno ugroženim osobama, no uključuje i aspekt resocijalizacije budući da su prodavači u konstantnom kontaktu s ljudima te se od njih očekuje poštivanje određenih normi ponašanja prilikom prodaje časopisa. S obzirom na dugogodišnje iskustvo u prodaji časopisa većine ispitanika, sa sigurnošću možemo zaključiti kako je cilj resocijalizacije ostvaren te je omogućen njihov razvitak u

društvenom aspektu. Prodaja časopisa uz volontere, koja se povremeno organizira, dodatni je način socijalizacije prodavača i njihova uključivanja u društvo.

Većina ispitanika zahvalna je na prilici koja im je pružena za prodavanje časopisa, te smatraju kako im je prodaja uvelike pomogla u njihovom svakodnevnom životu. Ispitanice ističu kako im je projekt najviše pomogao financijski, te ne spominju društveni aspekt projekta.

Pa je, pa je, hvala Bogu da je." Pa ima, daju uvijek nekaj ovako."(Marina)

"A.... za stan plaćanje, i sve režije i sve."(Lidjia)

Za razliku od njih, muški ispitanici su više posvećeni društvenom aspektu projekta te veći naglasak stavljaju na stvaranje novih poznanstava i socijalizaciju s ljudima.

"Nemjerljivo. Nemjerljivo. Jer da nije tog časopisa ja ne znam gdje bih danas bio. Znači taj časopis i prodaja tog časopisa i susret s ljudima, su meni pomogli da se ja, da se ja podignem na noge, i da se resocijaliziram, i da dođem u kontakt s tim kako si rekla nevladinim udrugama, koje su nam isto pomagale, to ćemo malo kasnije govoriti o njima. I sve tako znači.. Velim doprinos je ovoga nemjerljiv. I ovoga... I ne samo što, mislim, od tog časopisa ja mogu koliko toliko dostojanstveno živjeti. Jer tu kupci pomažu i sa donacijama hrane, i odjeće, i znači sa kupnjom časopisa, i sa robom. Nema više stvarno to puno znači."(Marko)

"Pa je da, naravno. Upoznao sam puno dobrih ljudi, ovaj, i ak trebate oni vam pomognu, tak da, to je hvalevrijedan projekt, da.. oni već sad 11a godina. A u biti, svaki od nas ima stalne mušterije. A tu su vam penzići, studenti, radni ljudi... tak da, oni su u biti najbolji kupci. Tu i tamo se zaleti neko ovako, ali ne baš, ono da, kužite?"(Domagoj)

Dojam i iskustva vezana za projekte nevladinih udruga

Iz istraživanja je vidljivo kako je većina ispitanika veoma slabo informirana o nevladnim udrugama i njihovima projektima. Budući da se radi uglavnom o starijim i bolesnim ljudima, njihovo sudjelovanje u projektima je vrlo ograničeno. S obzirom na to kako nisu radno sposobni, prodaja časopisa je jedina aktivnost kojom se konstantno bave.

"A ne, ne, ne... jednu nedjelju smo volontirali u Jukićevoj. tak da... u biti mi smo u Uličnim svjetiljkama kad imamo ove akcije ili tak to, volontiranje, imali smo u Jukićevoj i drugo ne baš."(Domagoj)

"Ne, ne"(Lidija)

Iako je projekt potaknuo njihovu resocijalizaciju i osjećaj društvene koristi, udruga "Ulični suputnik" im pruža veoma malo informacija o akcijama i projektima koji se ne tiču prodaje časopisa. Iznimka navedenom je ispitanik, kojeg ćemo u ovom slučaju nazvati Marko, koji je do nedavno bio veoma aktivan u projektima nevladinih udruga te je i sam vodio radionicu informatičkog opismenjivanja za beskućnike u suradnji s Knjižnicama Grada Zagreba. Osim navedene radionice, sudjelovao je u brojnim akcijama i bio registriran kao volonter u Volonterskom centru Zagreb. Na pitanje je li sudjelovao te u kojim je projektima i akcijama sudjelovao dosad, napominje:

"Da da. I to je bila, ne mogu reći koja je godina, mislim da je bila 2011. I tu bih spomenuo Volonterski centar Zagreb. Znači oni su, iako u svom opisu svojih poslova uopće nemaju napisano da imaju obavezu u radu s beskućnicima, ali su oni, imali su takav osjećaj, da nama pomažu. Tako da su pokrenuli, van njihovog radnog vremena su pokrenuli kreativne radionice. I mi smo svaki ponedjeljak sat, sat i pol smo išli kod njih u Volonterski centar, to je ova Ilica 29, ne znam jesi li s njima kontaktirala.... Mogla bi otići i kod njih tamo. Ovoga. Pa smo imali tamo te radionice, onda smo izrađivali razne predmete, onako ukrase, ovo ono. I onda kad bi Volonterski centar imao dva, tri puta godišnje neki štand... Za promociju Volonterskog centra, za privlačenje mladih volontera, ljudi da volontiraju, da pomažu, ne samo nama beskućnicima, nego ljudima u potrebi. I starijim ljudima, nemoćnima, djeci koja su u potrebi, i tako dalje. Znači privlače svoje volontere, jer je to njima ustvari bitno. Oni koordiniraju te volontere. Znači kome treba, aha znači imamo te volontere koji su se prijavili pa ćemo sad te poslati tamo. I onda su imali volontersku knjižicu u kojoj se upisuju te sate. Tako sam i ja imao volontersku knjižicu, jer sam i ja volontirao, i recimo to je bio taj projekt 2011. godine, kad je bio Europski dan inkluzivnog volontiranja. Pa sam ja volontirao u dječjem vrtiću na Kozari boku, pa sam volontirao u Crvenom križu kod autobusne stanice gdje su ovisnici o opijatima i to. Tamo sam svaki ponedjeljak od 4 volontirao. A moja uloga u tome je bila da im samo skuham kavu, da im natočim sok, i da s njima

razgovaram. Jer ja sam pitao: "Koje su moje dužnosti?" "Drago, s njima treba razgovarati." Jer oni između sebe, oni ne znaju ništa drugo razgovarati nego kombinacije, gdje je koja droga jeftinija, gdje je ovo, gdje ono. Veli ne znaju oni razgovarati ovako neke općenite stvari. Onda sam ja tu pripomogao, da s njima krenem u neki razgovor, inače sam ovako komunikativan, pa sam onda mogao o svemu pričati: I o sportu i o politici i ovako životnim problemima, svakodnevnim stanjima i tako. Pa su se onda malo tako oslobađali od tih svojih kombinacija.. Tako da sam ja imao u toj volonterskoj knjižici oko skoro 400, 400 i nešto sati volontiranja upisano. A koliko je još bilo da nije bilo upisano. Pa sam onda još volontiram kako sam rekao u Knjižnicama Grada Zagreba, kad smo pokrenuli te radionice informatičke pismenosti. Ovoga... I ja sam tu radionicu vodio, Sanja me je zamolila je li bi ja htio voditi? Veli ona da pokrenemo ali da ti to vodiš. I onda sam ja mislio rekoh, da pristanem ili ne, ali opet sa druge strane, ja sam se prvo sam naučio rada na kompjuteru..."(Marko)

Na pitanjima o informiranosti o nevladinim udrugama te o načinu informiranja o njihovim projektima, odgovori su uglavnom negativni, što potvrđuje kako postoji potreba za sustavnijim informiranjem osoba kojima su ti projekti i akcije namijenjeni. Naime, ako osobe koje su u svakodnevnom direktnom kontaktu s nevladinom organizacijom nemaju informacije o projektima koji su upravo njima namijenjeni, teško je očekivati kako će socijalno ugrožene osobe i beskućnici, koji nemaju kontakt s udrugama doći do njima potrebnih informacije.

"A to baš i ne. Misliš, od udruge Suputnik? Ne, ne, za sad još ne."(Domagoj)

Prema prikupljenim informacijama, jedino osobe koje i same aktivno sudjeluju u projektima mogu doći do informacija o nadolazećim projektima i akcijama u koje bi se mogli uključiti. No ukoliko osobama u samome početku nije omogućeno sustavno informiranje, teško je očekivati kako će sami doći do potrebnih informacija jer im iste nisu pružene od strane udruga, već se moraju s njima upoznavati ostvarivanjem dodatnih kontakata.

"Kroz komunikaciju s njima. I kroz osobne kontakte. I tako dalje. Nisam ja nikad ni po novinama ni ovako nekako... Nisam ja ni znao te stvari nego baš upravo... Jer oni su u stvari povezani i umreženi. Koliko su puta surađivali i Knjižnice i Volonterski centar, još ovako neke druge te udruge. I znači onda kroz komunikaciju međusobnu, se upravo sazna, aha bit će... Kao to inkluzivno volontiranje što je bilo i tako dalje."(Marko)

Međutim, tezi kako je potrebno konstantno sudjelovati u projektima ide u prilog i činjenica kako niti navedeni ispitanik, koji je godinama sudjelovao u nizu akcija, nema informacije o današnjim projektima. Dakle, možemo zaključiti kako se do informacija o projektima može doći samo neprekidnim sudjelovanjem u postojećim projektima te širenjem i njegovanjem stvorenih kontakata

“Ništa nisam sad o tome razmišljao, tako da. Još uvijek postoje te radionice informacijske pismenosti u knjižnicama, to još uvijek postoji. I ono sad Volonterski centar, to osoblje koje onda vodilo i koje je radilo u Volonterskom centru, sada se to promijenilo na neka druga radna mjesta, pa se i to izgubilo malo. Da li još ima kakvih projekata sad nisam u to upućen.”(Marko)

Također kao što je već i prethodno navedeno, uslijed starosti i bolesti, dio ispitanika nije voljan više sudjelovati u projektima.

"Ne znam, baš i ne... s obzirom i na godine i ono, po cijele dane si tu na cesti, kužiš? Tak da, ovaj, mlađi da, ali u biti kod nas su ti svi, ono, stariji ljudi i bolesni manje više, tak da."(Domagoj)

No ženske ispitanice ipak pokazuju interes za sudjelovanjem u projektima, naročito onima kreativne naravni, uvidjevši u njima mogućnost za socijalizaciju i korisno provođenje vremena.

"Pa ako se može, zašto ne? Pa lijepo je to. Bar se družite s ljudima i nije ono, vrijeme vam prođe i sve. Niste doma i tako...A ne znam sad... a zavisi koji. Recimo radionice.""(Marina)

Lidija: "Bi, 100%. Da se pokrene nešto. "Da, sve. Sve, da se radi, da od rada se živi. U svemu. u... ne razumijem se ja puno u to, u svemu.... očeš ovo, očeš... ne znam, šta god hoćeš: razglednice i to, sve šta god očeš, slikanje, sve. Treba se pokrenuti."

No unatoč tome što ispitanici ne pokazuju interes za sudjelovanje u akcijama i projektima, isti smatraju kako su projekti korisni za mlađe osobe i socijalizaciju s drugima.

“ Naravno da su korisni. I za one osobe koje su uključene u sam projekat, kao akteri, kao oni kojima je to namijenjeno, a i oni sami koji su pokrenuli te projekte.”(Marko)

"Pa naravno da, da... pogotovo za mlade, imaju se s čime baviti."(Domagoj)

"Pa jesu. Bar ste s ljudima, neko vam lijepu riječ kaže, netko kupi i tako."(Marina)

Dojam i iskustva vezana za nevladine udruge

U dijelu istraživanja koje se tiče nevladinih udruga, od ispitanika se tražilo da iskažu svoje mišljenje i dosadašnje iskustvo s nevladinim udrugama. Cilj postavljenih pitanja bio je informirati se o konkretnoj pomoći i iskustvima korisnika pomoći nevladinih udruga. No bitno je napomenuti kako je dio ispitanika neinformiran o djelatnostima i nevladinim udrugama što smatram najvećim problemom nevladinih organizacija.

Na pitanje o aktivnosti nevladinih udruga i pomoći koju im pružaju, ispitanici su uglavnom pozitivno odgovarali:

"Više manje ti je to kroz projekte. Znači kroz projekte i onda... Kroz te osobe iz knjižnice, ta Sanja Bunić, iz Volonterskog centra i Goga i Višnja što su bile. Ona su se više same uključivale da pomognu. Čak je ova Višnja Pavlović iz Volonterskog centra, 2010. godine, došla na ideju da bi se kao sa nama trebalo raditi, ne grupu a nego individualno. Znači da se točno baš posveti recimo 15 minuta, 20 minuta, pola sata, baš jednoj osobi. Kakve potrebe ima, u čemu je problem, šta mu treba... Tako da ona meni pomoglo, Volonterski centar mi je platio put za Kutinu, ja sam ja živio u Kutini, da bih mogao ostvariti tu socijalnu pomoć, to se danas zove zajamčena minimalna naknada, to mi je Volonterski centar platio za tamo i sve. Još ovako i neke akcije... Ali ona baš i još neke cure su uzeli svako po jednu osobu, pa su s njima radili individualno. Jer su osjetili da ima više potrebe te, da se radi ovoga individualno. Ako je grupa ljudi teško je ono znat da baš kome treba. Pa je bila isto jedna akcija, to je bila, ja mislim da je isto bila krajem 2011. ili 2012., ovi srednjoškolci iz Devete gimnazije, tamo sa Trešnjevke, su odlučili da svaki razred prikuplja sredstva za jednog beskućnika. Da mu kupi nešto što mu treba. I znači ta se akcija zvala "Ispunit ću ti želju". To se zvala tako akcija. Onda je Volonterski centar napravio popis svih nas iz prenoćišta, i mi koji smo sudjelovali u tim radionicama, i ovako neke još, koje mi kao znamo neke druge, da se prijave imenom i prezimenom i šta im treba. A isto zimski ovako., sade nekome je trebala trenirka, neko me trebala kapa, šal, rukavice, neko me trebalo ovo, nekome ono. I onda svako je to imao, i oni su to poslali Devetoj gimnaziji, i svaki razred je za jednu osobu prikupljao ta sredstva. I onda, mislim da je to bilo početkom dvanaestog baš kad

je ono dan volontiranja i to sve, pa smo išli tamo na priredbu, gdje su onda oni poslije uz domjenak, znači svakoj osobi su podijelili njegovo onu želju, ono za što je izrazio želju.”(Marko)

"Pa dobro, ovaj....ovaj projekt "Ulične svjetiljke" u Rijeci imaju i, znaš da je to poteklo od Siniše Pucića, i franjevački svjetovni red. Ovaj, oni su s tim projektom otvorili i na početku, ovo, prenoćište u Rijeci. A mislim da je i dan danas to važno. A i bili smo ti mi u Rijeci kad je bila proslava za 10 godina. Bili smo i u prenoćištu. A nije veliko, ali čuj, njima pomogne. Crveni križ im vozi klopnu, za večeru, ovaj, si nekaj sprema. Ima u ovom broju baš kak su isto oni tam volontirali pa oni kaj su tam u prenoćištu, su pomagali ljudima. Bili smo jednom u Vatikanu. Da, uz pomoć, ovaj, ljudi kaj su skupili sredstva da možemo, ovaj, da možemo, tamo ići. To je bila ta godina, o beskućnicima pa je papa pozvao iz čitavog svijeta. pa čula si za to.”(Domagoj)

"Da, da. U hrani dobivam. Iz Svetog križa, iz Sigeta. To imam pravo pošto ne idem u kuhinju pučku, jer sam šećeraš. I onda ovoga imam pravo tamo dobit hranu.”(Marina)

Tek jedna ispitanica ima negativan stav prema nevladinim udrugama zbog neugodnog iskustva koje je prošla te tako na pitanje o tome prima li pomoć od organizacija navodi:

"Ne! Nažalost, ne. Samo grabe sebi. 80%, nažalost, imam gorko iskustvo. Jednom sam bila i nikad više.”(Lidija)

Prilikom izražavanja nedostataka nevladinih udruga, ponovno se ističe ispitanik koji je uvelike sudjelovao u projektima i koji je upoznat s radom i djelovanjem udruga. Međutim, iako je i sam bio aktivni sudionik akcija, bilo mu je izrazito teško naglasiti nedostatke iz vlastite perspektive te je nedostatke isticao iz perspektive nevladinih organizacija. Navedeno upućuje kako se prilikom sudjelovanja u projektima pojedinac poistovjećuje s udrugom te prestaje gledati na problematiku s vlastitog gledišta i preuzima pogleda na problem sa strane nevladine udruge.

„Prvo su nedostaci bili što to prije nije bilo zakonski regulirano. Znači u zakonu nije bio niti pojam beskućništva, ni ovoga ni onoga. I onda sam, ni ja ne znam točno koje godine, to mi je Olja Družić mi je pričala da je unesen u zakon pojam beskućništvo. I onda se počelo malo više oko toga... Najveći je bio problem, aj dobro ja sam rodnom iz Kutine i prijavljen sam na Kutinu, i znači imam osobne dokumente. Znači najveći

problemi beskućnika koji su bez dokumenata. Znači nemaju niti osobnu, ni boravište ili prebivalište, nemaju ništa. Onda ne mogu ostvariti svoja ona, temeljna prava. Znači sad ta zajamčena minimalna naknada, besplatan prijevoz, ili pomoć od socijalnog pri plaćanju stana ili onih kućnih, kuhinjskih pribora, peći, šta ja znam tako... Da je u zakonu navedeno da je onaj, ko je recimo ili van Hrvatske ili nemaju gdje se prijaviti, da se onda na, u jednom centru za socijalnu skrb, znači da se prijavi na njegovu adresu. Prvi takav koji je, koji je dobio takvu osobnu, je Mile Mrvalj. Otuda je to krenuo. I još je stvar kod tih nevladinih udruga, posebno ovi što nemaju to u svom opisu posla, znači ova financijska sredstva. Znači to Ministarstvo za socijalu, po meni i većini, kako sam u razgovoru sa Sanjom, znači ne daju dovoljno tim nevladinim udrugama da bi mogli raditi te projekte.”(Marko)

Za razliku od njegova pogleda, ispitanica koje je s njima imala neugodno iskustvo, s puno negativnosti govori o udrugama, iako sama smatra kako nisu sve iste. Dakle, neugodno iskustvo s jednom udrugom je ostavilo značajan trag na ispitanici. Smatram kako je navedeno uvelike uzrokovano nedovoljnim dijeljenjem informacija i manjkom individualnog pristupa pojedincima. Tako ispitanica kao nedostatak nevladinih udruga ističe:

”Što ne pomažu. U granici normale, koliko mogu.”(Lidija)

Marko: *“Ne ne.”*

Osim prethodno spomenute ispitanice, ostali ispitanici, iako nisu u direktnom kontaktu s udrugama uglavnom u prodaji časopisa i o nevladinim udrugama imaju pozitivna iskustva. Isti napominju kako u dosadašnjem iskustvu nisu imali neugodne susrete:

„Ja ne, ne ja ne. Za druge ne znam ali ja ne ne. Ni sa udrugama, ni sa kupcima, ni sa ljudima na ulici, ni sa nikime...”(Marko)

„Misliš u prodaji? Hvala bogu još nisam. A vjerojatno nit ne budem. To ti je najbolje kaj svatko od nas ima svoju lokaciju, ljudi te poznaju i da.... nisam hvala bogu da.... sad ne zna, mislim da nije nit od ovih drugih prodavača. Ko hoće bude kupio, ko neće, ne. To ti je tak. kužiš? Nemremo mi ljude tjerat: „Čuj, ajde daj, moraš kupit“. Jel tak? ...Ne. Al mislim s njima(udrugama) ne kontaktiramo. Tak da, ovaj, ne, ne, ne, ne...”(Domagoj)

Marina: *"Ja sam sa svima dobra"*

Po pitanju mogućeg doprinosa nevladinih udruga u budućnosti, ispitanici imaju različita gledišta. Tako neki staju u obranu udruga, navodeći kako one ulažu velike napore da se promijeni trenutna situacija u kojoj se nalaze nevladine udruge:

"A bi al je sad to širok pojam. Mislim ono, kako i na koji način.... Znači mogla bi, al sad.... Ono... Jedna udruga to može sama uzet na svoja pleća, to je puno problema, puno ljudi... Oni kažu ima toliko par stotina beskućnika u Hrvatskoj, u tu samo u Zagrebu ima koja tisuća. Znači ima tu puno više. E sad ide jedna nevladina udruga uzme to na sebe, to je jako puno. Znači to bi trebalo Ministarstvo socijalne skrbi, ovoga da se više angažira, ono da se proširi ta mreža, jer ima tih centara i u Osijeku, Splitu i u Zagrebu, i u Rijeci, šta ja znam gdje sve ima, ali... Je to nešto ali nije dovoljno... Sve idu i na te godišnje simpozije, i ti djelatnici socijalne skrbi, vamo tamo i sve... I poznavao sam ovu gospođu Karačić, koja je bila predsjednik tog odbora, tako da da... I onda smo imali tamo jedan simpozij, pa smo poslije imali i večeru i tako dalje. Oni su svi komuniciraju među sebe vamo tamo, ali su u nekim stvarima, su njima ruke vezane. Upravo zbog tih zakona i ovoga onoga..."(Marko)

Neki smatraju kako bi nevladine udruge trebale uložiti više truda u pružanje pravne pomoći osobama kojima je ista uskraćena radi neposjedovanja dokumenata ili drugih pravnih problema:

Domagoj: *"A kajaznam, zbilja ne znam, kužiš? Pa treba sa pravne strane, znaš. Ako imaju, ovaj, pravnike ili ko to studira, to bi moglo pomoći. Dobro to znam da je problem, da ak si u Zagrebu, ak nemaš prebivalište u Zagrebu nemreš niš napraviti, ak nemaš dokumente."*

Dok neki jednostavno smatraju kako bi dovoljna pomoć bila i jednostavan ljudski kontakt i pružanje bitnih informacija:

"Pa općenito, lijepa riječ, sine. Da te upute di treba, da radiš nešto i to."(Lidija)

5. Rasprava

Provedena analiza sadržaja te analiza intervjua s prodavačima "Uličnih svjetiljki" pokazali su kako se radi o veoma korisnom i vrijednom projektu koji je uvelike

pomogao njegovim korisnicima. Udruga “Ulični suputnik” je navedenim projektom beskućnicima dala svrhu te ih uključila u društvo kao njegove aktivne sudionike. Većina ispitanika ističe vrijednost projekta i navodi kako je sudjelovanje u projektu uvelike pomoglo njihovoj financijskoj situaciji no posebnu pozornost pridodaju svakodnevnoj komunikaciji s kupcima časopisa što upućuje kako je socijalna komponenta ovog projekta za njegove sudionike ipak važnija od financijskog aspekta.

U provedenoj analizi sadržaja navode se mnogi projekti koji se često ne spominju u popularnim medijskim izvorima kao što su dnevne novine i portali. Upravo to je dalo uvid u rad udruga na lokalnim razinama. Naime, udruge na lokalnoj razini provode veći broj projekata usmjerenih na resocijalizaciju i pomoć beskućnicima nego ne nacionalnoj razini. Iz navedenog možemo zaključiti kako lokalne zajednice imaju značajnu ulogu u borbi s problemom beskućništva. Budući da se radi o časopisu koji izdaje Franjevački svjetovni red u Trstu ne začuđuje činjenica kako je velik broj tekstova pisan upravo u religioznom tonu te kako su najveći doprinos u borbi s problemom beskućništva dale upravo nevladine udruge crkvenog karaktera kao što su “Caritas” te „Crveni križ“. Međutim, iste podatke navode i prodavači časopisa pri čemu možemo zaključiti kako Crkva i njene udruge daju najveći doprinos u rješavanju problema siromaštva i beskućništva u Hrvatskoj. Budući da je cilj časopisa pomoć i resocijalizacija beskućnika, povećanje broja beskućnika kao autora tekstova možemo istaknuti kao veoma pozitivnu promjenu u sadržaju časopisa. Iz navedenog je vidljivo kako je broj beskućnika uključenih u pisanje časopisa rastao tijekom godina, iako nije moguće jasno definirati s kojeg područja Hrvatske je postojao najveći broj autora. Zabrinjavajuće je, što saznajemo iz intervjua sa sudionicima istraživanja, kako je velik broj gradova koji su bili uključeni u prodaju časopisa u periodu na temelju kojeg je rađena analiza sadržaja nažalost odustao od prodaje časopisa zbog manjka interesa građana i manjka financijskih sredstava. Iz navedenog možemo zaključiti kako je projekt tijekom godina izgubio na svojoj uspješnosti, no i dalje služi građanima najvećih hrvatskih gradova u kojima je smješten najveći broj socijalno ugroženih osoba. Prodaja časopisa nastavljena je u Zagrebu, Rijeci, Varaždinu, Puli i Zadru, koji prednjače po broju evidentiranih beskućnika.

Kao veliki problem možemo istaknuti i činjenicu kako velik broj sudionika istraživanja nije upoznat s radom nevladinih udruga, što se posebice odnosi na svjetovne nevladine udruge, odnosno one koje nisu pod utjecajem Crkve u Hrvatskoj. Budući da

je svrha nevladinih udruga pomaganje beskućnicima i socijalno ugroženim pojedincima u društvu, pomalo je zabrinjavajuća činjenica kako su upravo oni najmanje informirani o radu udruga i projektima koji se tiču upravo njih. Smatram kako je umreženost nevladinih udruga u Hrvatskoj dobro razrađena no kako udruge nedovoljno vremena provode informirajući svoje korisnike o njihovim mogućnostima i nedovoljno im pružaju svakodnevno potrebnu pomoć. Kako su primarni fokus većine navedenih udruga upravo beskućnici, koji svoje dane provode na ulicama, smatram kako je potrebno uložiti više vremena i ljudi za terenski rad kako bi pomoć koja je beskućnicima namijenjena došla upravo do njih. Beskućnici nisu osobe koje svoje vrijeme provode pred računalima ili čitajući novine te je ovaj vid aktivnosti od ključne važnosti za njihovo informiranje i poticanje njihova sudjelovanja u budućim projektima. Također, velik dio ispitanika istraživanja do informacija o projektima dolazi preko poznanika, od kojih su većina prodavači nekog od prethodno navedenih časopisa, te smatram kako je vrijeme podjele časopisa idealno vrijeme za poticanje trenutnih prodavača na daljnju distribuciju informacija među korisnicima kojima je pomoć namijenjena.

Nažalost, budući da su sudionici istraživanja osobe starije životne dobi, aktivne projekte ne smatraju korisnima no i dalje izražavaju želju za uključenjem u projekte kreativne naravi te sudjelovanje u humanitarnim akcijama. Ovdje posebno dolazi do izražaja kako imaju veoma izraženu želju da budu aktivni sudionici društva u kojem žive te drugima pružiti pomoć koja se i njima pruža.

Iako zapravo samo bazična, provedena istraživanja dala su uvid u probleme s kojima se susreću beskućnici i nevladine udruge kojima je cilj pomoći beskućnicima i ostalim socijalno ugroženim skupinama ljudi. Kako je ova tema i dalje veoma slabo istražena u Hrvatskoj, smatram kako je potrebno uložiti više pozornosti na istraživanje ove problematike.

U analizi sadržaja smo vidjeli kako se u časopisu “Ulične svjetiljke” puno pozornosti posvećuje beskućnicima i njihovim iskustvima te kako je popraćenost projekata i akcija zaista velika. No kao prijedlog za buduće analize sadržaja koji se tiču beskućništva u Hrvatskoj, smatram kako je potrebno obuhvatiti i ostale časopise koje izdaju nevladine organizacije, ali i portale i Facebook stranice nevladinih organizacija budući da većina udruga na svojim stranicama gotovo svakodnevno objavljuje vijesti

koje se tiču problema beskućništva. Moje je mišljenje kako bi analiza sadržaja dnevnih novina i portala dovela do zaključka kako se problemom beskućništva u Hrvatskoj piše samo vrijeme kada je taj problem najistaknutiji kao što su Božić, Uskrs, Svjetski dan beskućnika te u slučaju promjena zakona koji se tiču ove socijalno najugroženije skupine građana na navedeno je moguće provjeriti dodano provedenom analizom sadržaja.

Budući da je intervju proveden samo na prodavačima časopisa “Ulične svjetiljke”, smatram kako bi u budućnosti bilo korisno provesti istraživanje i na preostalim prodavačima časopisa, ali i na suradnicima nevladinih organizacija koji bi mogli dati bolji uvid u probleme s kojima se susreću udruge u njihovom djelovanju. Također, osim suradnika nevladinih udruga, od velike važnosti su i volonteri koji svakodnevno sudjeluju u akcijama i projektima te smatram kako oni imaju pogled iz drugačije perspektive te bi intervjui s njima doveli do zaključaka koji bi, u budućnosti, mogli doprinijeti rješavanju određenih problema s kojima se udruge, ali i beskućnici susreću.

Kako je već ranije naglašeno da je manjak informiranosti sudionika istraživanja ključan problem u radu udruga, smatram kako je bitno istražiti na koji način nevladine udruge pristupaju svojim korisnicima te na koji im način dijele informacije o projektima, akcijama, ali i svakodnevnoj pomoći koju im pružaju. U istraživanju smo došli do zaključka kako je terenski rad od velike važnosti te stoga smatram kako je bitno ispitati moguće načine kako dostaviti informacije onima kojima su one zaista potrebne. Moguć način istraživanja navedenog problema je i organizacija fokus grupa koje bi dale eventualne prijedloge za rješavanje problema komunikacije među nevladinim udrugama i njihovim korisnicima.

Kao što je već naglašeno, radi se o veoma slabo istraženoj temi te su ovo samo neke od niza mogućnosti koje bi nam mogle dati uvid u problema beskućništva te izgraditi temelje za rješavanje ove problematike, no za navedeno je potrebna suradnja svih uključenih institucija. Smatram kako je samo zajedničkim radom nevladinih organizacija, Vlade Republike Hrvatske i lokalne samouprave moguće potpuno se posvetiti beskućnicima i njihovim svakodnevnim problemima, od kojih je pravna pomoć i dalje najznačajnija. Potrebno je potaknuti kreiranje sustava za dijeljenje informacija kako bi se nevladine udruge koje su u direktnom kontaktu s beskućnicima,

mogle pristupiti svakome pojedincu na individualan način te pomoći im da ponovno postanu aktivni sudionici društva u kojem žive.

6. Zaključak

U ovome radu posvetili smo se analizi nevladinih udruga te njihovim djelovanjem na području problematike beskućništva u Republici Hrvatskoj. Kako se radi o veoma bitnoj i, u Republici Hrvatskoj, prisutnoj temi, prvobitan interes rada je bio utvrditi pomažu li nevladine udruge beskućnicima i ostalim socijalno osjetljivim skupinama ljudi u njihovim svakodnevnim problemima. Budući da su nevladine organizacije u direktnijem kontaktu s korisnicima socijalne pomoći očekivani zaključak rada je kako će od njih korisnici imati više pomoći i podrške no nažalost, zbog mnoštva faktora, djelovanje nevladinih organizacija u Hrvatskoj je i dalje veoma ograničeno. Unatoč tome što u Zagrebu djeluje velik broj nevladinih udruga, pomoć koju pružaju beskućnicima je i dalje nedostatna. Kao primarni problem nailazimo na nedostatak informiranosti korisnika o udrugama što upućuje na velike probleme u komunikaciji prema onima kojima je pomoć namijenjena.

U provedenom istraživanju je potonje posebno došlo do izražaja budući da većina ispitanika nema informacije o nevladinih udrugama koje su im na raspolaganju. Ovaj manjak komunikacije dovodi do zaključka kako je velik broj ljudi i dalje zakinut za pomoć koja im je namijenjena, bez obzira na to što im je ista dostupna. Nevladine udruge bi trebale posvetiti više sredstava za informiranje beskućnika o njihovoj djelatnosti no to mogu učiniti jedino terenskim djelovanjem. Naime beskućnicima je potrebno dostaviti te informacije na ulicama grada, a ne preko portala i novinskih članaka. Jako mali broj beskućnika ima pristup informacija koje su im potrebne za ostvarenje njihovih osnovnih prava, a za projekte i akcije većina nije niti čula. Direktni kontakt sa socijalno ugroženim osobama je najveća prednost nevladinih organizacija, no nažalost isti navedenu ne koriste.

Kao neke od mogućih razloga za navedeno možemo istaknuti financijske podrške i volontera koji su presudni kako bi se mogla realizirati terenski rad udruga. Budući da su iste veoma malim dijelom financirane od strane vlade, a većinskim dijelom preko donacija građana, nevladine udruge raspolažu veoma malim sredstvima što stvara velike probleme u njihovu djelovanju. Dosad smo bili svjedoci kako se velik

broj ljudi uključuje u akcije koje se organiziraju za razne socijalno ugrožene skupine ljudi, no problem beskućništva je veoma zanemaren u takvim akcijama.

Društvo u kojem živimo i dalje nije svjesno kako je problem beskućništva veoma prisutan u Hrvatskoj te mnogi smatraju kako su beskućnici osobe koje viđamo po američkim filmovima, same odgovorne za svoju životnu situaciju te nedovoljno bitne da im se društvo posveti i pruži im podršku. Stigma koja prati beskućnike je rezultat neinformiranosti građana i, kao takva, može se iskorijeniti jedino pružanjem pravih informacija o realnom stanju i situaciji beskućnika u Hrvatskoj. I u ovome aspektu problema, nevladine udruge igraju veliku ulogu. Njihov doprinos, iako ograničen, je vidljiv u broju projekata i akcija koje gotovo svakodnevno organiziraju kako bi se javnost upoznala s problemom beskućništva te potrebitim pojedincima pružila podršku i pomoć. No kako bi u tome bile uspješne, nevladinim udrugama je potrebna podrška Vlade Republike Hrvatske te posebno pomoć lokalne samouprave. Naime, jedino zajedničkim snagama je moguće beskućnicima i ostalim socijalno ugroženim skupinama pružiti pomoć koja im je prijeko potrebna.

7. Literatura

*** ETHOS Typology on Homelessness and Social Exclusion. URL:

*** "Hrvatska mreža za beskućnike". URL:

<http://www.beskucnici.info/staticviews/mreza/susreti> (stranici pristupljeno 20.9.2018)

*** Program Ujedinjenih naroda za razvoj (2006.) Neumreženi: Lica socijalne isključenosti u Hrvatskoj. URL:

http://www.most.hr/files/uploads/Soc_iskljucenost_UNDP.pdf (stranici pristupljeno 20.9.2017.)

*** Zakon o prebivalištu. Zagreb: Narodne novine, NN 144/12, 158/13

*** Zakon o socijalnoj skrbi. Zagreb: Narodne novine, 152/14.

*** Zakon o udrugama. Zagreb: Narodne novine 74/14, 70/17

*****"Caritas" Zagrebačke Nadbiskupije". URL:<http://www.czn.hr/o-nama> (stranici pristupljeno 21.9.2018)

*****"CERANEO". URL: [http://www."CERANEO".hr/](http://www.) (stranici pristupljeno 21.09.2018)

***Dom Nade – House of Hope. URL: <https://domnade.wordpress.com/> (stranici pristupljeno 21.09.2018)

*****"Hrvatski Crveni križ" Gradsko Društvo "Crvenog Križa" Zagreb. <http://ckzg.hr> (stranici pristupljeno 20.09.2018)

***Svjetsko prvenstvo beskućnika. URL: <https://homelessworldcup.org/> (stranici pristupljeno 22.09.2018)

***Volonterski centar Zagreb. URL: <https://www.vcz.hr/> (stranici pristupljeno 21.09.2018)

Berelson, B. (1952) Content Analysis in Communication Research . New York: The Free Press.

Bežovan, G., (2005.) Civilno društvo. Zagreb: Nakladni zavod Globus

Bronić, M., (2005.) Uloga nevladinih neprofitnih organizacija u pružanju socijalnih usluga i ublažavanju siromaštva. Financijska teorija i praksa : časopis za financijsku teoriju i praksu, 29 (1), 117-132

Družić Ljubotina, O. (2013.) Koja je uloga znanosti u unapređenju kvalitete života beskućnika?, U: Bunić, S. (ur.) Druga prilika : izazovi i perspektive u radu s beskućnicima, Zagreb : Knjižnice grada Zagreba

Fennell, S., (2000/2001.) Lecture notes. Subject: development economics. Cambridge: University of Cambridge

<http://www.feantsa.org/en/toolkit/2005/04/01/ethos-typology-on-homelessness-andhousing-exclusion> (stranici pristupljeno 19.09.2018)

Krippendorff, K. (2004.) Content Analysis. An Introduction to its Methodology. Thousand

Metzler, K. (1986). Newsgathering. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Oaks, London, New Delhi: Sage Publications

Šućur, Z. (1995.) Koncept socijalne isključenosti. Revija za socijalnu politiku, 2 (3): 223 – 230

Šućur, Z. (2004.) Socijalna isključenost: pojam, pristupi i operacionalizacija. Revija za sociologiju 35(1-2): 45-60.

Prilog 1. Tablice analize sadržaja

Tablica 1.1.

		2009. godina			
		1. broj	2. broj	3. broj	Ukupno
vijest	N	3	1	0	4
	%	8%	2%	0%	3%
analitička bilješka	N	11	16	13	40
	%	28%	38%	30%	32%
izvještaj	N	5	5	5	15
	%	13%	12%	11%	12%
intervju	N	7	6	19	32
	%	18%	14%	43%	25%
književna forma	N	2	7	3	12
	%	5%	17%	7%	10%
ostalo	N	12	7	4	23
	%	30%	17%	9%	18%
		40	42	44	126

Tablica 1.2.

	2009. godina								
	1. broj		2. broj		3. broj		Ukupno		
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
beskućnik	N	5	0	4	0	6	1	15	1
	%	13%	0%	10%	0%	14%	2%	12%	1%
soc.ugrožena osoba	N	1	0	0	0	1	0	2	0
	%	3%	0%	0%	0%	2%	0%	2%	0%
suradnik nevl. org	N	1	2	1	1	3	1	5	4
	%	3%	5%	2%	2%	7%	2%	4%	3%
akademski djelatnik	N	1	0	0	0	3	0	4	0
	%	3%	0%	0%	0%	7%	0%	3%	0%
volonter	N	0	3	1	2	1	5	2	10
	%	0%	8%	2%	5%	2%	11%	2%	8%
čitatelj	N	2	4	0	1	1	1	3	6
	%	5%	10%	0%	2%	2%	2%	2%	5%
nije definirano	N	1	9	8	9	5	7	14	25
	%	3%	23%	19%	21%	11%	16%	11%	20%
nije navedeno	N	9		14		9		32	
	%	23%		33%		21%		25%	
preneseni tekst	N	2		1		0		3	
	%	5%		2%		0%		2%	
	N	40		42		44		126	

Tablica 1.3.

	2009. godina				
		1. broj	2. broj	3. broj	Ukupno
tribina	N	0	1	2	3
	%	0%	2%	5%	2%
akcija	N	4	3	1	8
	%	10%	7%	2%	6%
projekt	N	2	2	2	6
	%	5%	5%	5%	5%
ispovijest	N	8	6	10	24
	%	20%	14%	23%	19%
izražavanje stava	N	16	17	20	53
	%	40%	40%	45%	42%
informacije	N	6	6	5	17
	%	15%	14%	11%	13%
životna situacija beskućnika	N	2	0	1	3
	%	5%	0%	2%	2%
poezija	N	2	5	2	9
	%	5%	12%	5%	7%
putopis	N	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%
kratka priča	N	0	2	1	3
	%	0%	5%	2%	2%
		40	42	44	126

Tablica 1.4.

		2009. godina			
		1. broj	2. broj	3. broj	Ukupno
pozitivna	N	23	23	36	82
	%	58%	55%	82%	65%
negativna	N	9	15	4	28
	%	23%	36%	9%	22%
neutralna	N	8	4	4	16
	%	20%	10%	9%	13%
		40	42	44	126

Tablica 1.5.

	2009. godina			
	1. broj	2. broj	3. broj	Ukupno
više od jedne stranice	3	5	3	11
	8%	12%	7%	9%
cijela stranica	17	13	11	41
	43%	31%	25%	33%
pola stranice	5	6	13	24
	13%	14%	30%	19%
četvrtina stranice	6	8	11	25
	15%	19%	25%	20%
osmina stranice	5	5	6	16
	13%	12%	14%	13%
manje od osmine stranice	4	5	0	9
	10%	12%	0%	7%
	40	42	44	126

Tablica 2.1.

		2010. godina				
		1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	Ukupno
vijest	N	4	2	0	2	8
	%	13%	7%	0%	5%	6%
analitička bilješka	N	12	14	18	12	56
	%	38%	45%	47%	30%	40%
izvještaj	N	4	3	2	7	16
	%	13%	10%	5%	18%	11%
intervju	N	7	8	7	7	29
	%	22%	26%	18%	18%	21%
književna forma	N	2	2	3	2	9
	%	6%	7%	8%	5%	6%
ostalo	N	3	2	8	10	23
	%	9%	7%	21%	25%	16%
		32	31	38	40	141

Tablica 2.2.

	2010. godina										
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
beskućnik	N	6	0	9	0	9	0	7	0	31	0
	%	19%	0%	29%	0%	24%	0%	18%	0%	22%	0%
soc.ugrožena osoba	N	1	0	1	0	2	0	0	0	4	0
	%	3%	0%	3%	0%	5%	0%	0%	0%	3%	0%
suradnik nevl. org	N	2	0	2	2	2	2	1	0	7	4
	%	6%	0%	7%	7%	5%	5%	3%	0%	5%	3%
akademski djelatnik	N	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
	%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%
volonter	N	0	2	0	1	2	2	1	2	3	7
	%	0%	6%	0%	3%	5%	5%	3%	5%	2%	5%
čitatelj	N	1	0	0	0	0	0	3	6	4	6
	%	3%	0%	0%	0%	0%	0%	8%	15%	3%	4%
nije definirano	N	5	4	6	6	3	8	2	8	16	26
	%	16%	13%	19%	19%	8%	21%	5%	20%	11%	18%
nije navedeno	N	10		4		8		8		30	
	%	31%		13%		21%		20%		21%	
preneseni tekst	N	0		0		0		2		2	
	%	0%		0%		0%		5%		1%	
	N	32		31		38		40		141	

Tablica 2.3.

		2010. godina				
		1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	Ukupno
tribina	N	2	0	1	3	6
	%	6%	0%	3%	8%	4%
akcija	N	4	4	1	2	11
	%	13%	13%	3%	5%	8%
projekt	N	4	1	3	5	13
	%	13%	3%	8%	13%	9%
ispovijest	N	4	6	8	8	26
	%	13%	19%	21%	20%	18%
izražavanje stava	N	9	5	17	15	46
	%	28%	16%	45%	38%	33%
informacije	N	6	12	4	5	27
	%	19%	39%	11%	13%	19%
životna situacija beskućnika	N	1	1	0	0	2
	%	3%	3%	0%	0%	1%
poezija	N	1	1	2	1	5
	%	3%	3%	5%	3%	4%
putopis	N	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%
kratka priča	N	1	1	2	1	5
	%	3%	3%	5%	3%	4%
		32	31	38	40	141

Tablica 2.4.

		2010. godina				
		1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	Ukupno
pozitivna	N	24	17	27	32	100
	%	75%	55%	71%	80%	71%
negativna	N	7	8	10	8	33
	%	22%	26%	26%	20%	23%
neutralna	N	1	6	1	0	8
	%	3%	19%	3%	0%	6%
		32	31	38	40	141

Tablica 2.5.

	2010. godina				
	1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	Ukupno
više od jedne stranice	4	6	5	4	19
	13%	19%	13%	10%	13%
cijela stranica	17	14	13	15	59
	53%	45%	34%	38%	42%
pola stranice	5	1	12	7	25
	16%	3%	32%	18%	18%
četvrtina stranice	5	8	5	10	28
	16%	26%	13%	25%	20%
osmina stranice	0	2	3	4	9
	0%	6%	8%	10%	6%
manje od osmine stranice	1	0	0	0	1
	3%	0%	0%	0%	1%
	32	31	38	40	141

Tablica 3.1.

	2011. godina						
		1. broj	3. broj	5. broj	6. broj	7. broj	Ukupno
vijest	N	3	2	6	1	4	16
	%	8%	6%	13%	2%	8%	7%
analitička bilješka	N	11	13	14	16	8	46
	%	29%	39%	30%	26%	15%	20%
izvještaj	N	11	4	2	5	1	23
	%	29%	12%	4%	8%	2%	10%
intervju	N	3	8	7	30	12	60
	%	8%	24%	15%	48%	23%	26%
književna forma	N	1	4	8	3	12	28
	%	3%	12%	17%	5%	23%	12%
ostalo	N	9	2	10	7	15	43
	%	24%	6%	21%	11%	29%	19%
Ukupno	N	38	33	47	62	52	232

Tablica 3.2.

	2011. godina												
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
beskućnik	N	2	0	11	0	6	1	9	3	11	0	43	2
	%	5%	0%	32%	0%	13%	2%	15%	5%	21%	0%	18%	5%
soc.ugrožena osoba	N	1	1	0	0	0	0	3	1	3	0	9	1
	%	3%	3%	0%	0%	0%	0%	5%	2%	6%	0%	4%	3%
suradnik nevl. org	N	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	5	0
	%	0%	3%	3%	0%	2%	0%	2%	0%	2%	0%	2%	0%
akademski djelatnik	N	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	3	0
	%	0%	0%	3%	3%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	1%	0%
volonter	N	0	1	0	2	1	3	8	10	1	0	26	0
	%	0%	3%	0%	6%	2%	6%	13%	16%	2%	0%	11%	0%
čitatelj	N	1	7	0	0	0	7	1	3	4	7	30	1
	%	3%	18%	0%	0%	0%	15%	2%	5%	8%	13%	13%	3%
nije definirano	N	3	8	1	6	3	8	2	4	10	0	45	3
	%	8%	21%	3%	18%	6%	17%	3%	6%	19%	0%	19%	8%
nije navedeno	N	11		9		13		14		1		48	
	%	29%		26%		28%		23%		2%		21%	
preneseni tekst	N	2		2		3		3		4		24	
	%	5%		6%		6%		5%		8%		10%	
	N	38		34		47		62		52		233	

Tablica 3.3.

		2011. godina					
		1. broj	3. broj	5. broj	6. broj	7. broj	Ukupno
tribina	N	2	1	1	0	0	4
	%	5%	3%	2%	0%	0%	2%
akcija	N	7	2	2	8	1	20
	%	18%	6%	4%	13%	2%	9%
projekt	N	5	2	4	2	3	16
	%	13%	6%	9%	3%	6%	7%
ispovijest	N	7	13	14	26	12	72
	%	18%	39%	30%	42%	23%	31%
izražavanje stava	N	13	7	10	15	20	65
	%	34%	21%	21%	24%	38%	28%
informacije	N	3	3	5	7	3	21
	%	8%	9%	11%	11%	6%	9%
životna situacija beskućnika	N	0	2	3	1	1	7
	%	0%	6%	6%	2%	2%	3%
poezija	N	1	2	5	1	6	15
	%	3%	6%	11%	2%	12%	6%
putopis	N	0		1	1	1	3
	%	0%	0%	2%	2%	2%	1%
kratka priča	N	0	1	2	1	5	9
	%	0%	3%	4%	2%	10%	4%
		38	33	47	62	52	232

Tablica 3.4.

		2011. godina					
		1. broj	3. broj	5. broj	6. broj	7. broj	Ukupno
pozitivna	N	23	15	32	44	28	142
	%	61%	45%	68%	71%	54%	61%
negativna	N	5	4	8	8	9	34
	%	13%	12%	17%	13%	17%	15%
neutralna	N	10	14	7	10	15	56
	%	26%	42%	15%	16%	29%	24%
		38	33	47	62	52	232

Tablica 3.5.

	2011. godina					
	1. broj	3. broj	5. broj	6. broj	7. broj	Ukupno
više od jedne stranice	5	5	4	2	3	19
	13%	15%	9%	3%	6%	8%
cijela stranica	14	11	7	10	13	55
	37%	33%	15%	16%	25%	24%
pola stranice	14	7	10	12	14	57
	37%	21%	21%	19%	27%	25%
četvrtina stranice	3	8	18	14	12	55
	8%	24%	38%	23%	23%	24%
osmina stranice	0%	0%	5	12	4	21
	0%	0%	11%	19%	8%	9%
manje od osmine stranice	2	2	3	12	6	25
	5%	6%	6%	19%	12%	11%
	38	33	47	62	52	232

Tablica 4.1.

		2012. godina				
		1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	Ukupno
vijest	N	4	1	2	4	11
	%	9%	2%	4%	7%	5%
analitička bilješka	N	15	19	13	13	60
	%	32%	40%	24%	21%	29%
izvještaj	N	4	5	4	6	19
	%	9%	10%	7%	10%	9%
intervju	N	19	15	20	24	78
	%	40%	31%	37%	39%	37%
književna forma	N	3	2	9	6	20
	%	6%	4%	17%	10%	10%
ostalo	N	2	6	6	8	22
	%	4%	13%	11%	13%	11%
		47	48	54	61	210

Tablica 4.2.

	2012. godina										
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
beskućnik	N	11	2	13	0	18	1	17	5	59	8
	%	23%	4%	27%	0%	33%	2%	28%	8%	28%	4%
soc.ugrožena osoba	N	2	1	0	1	3	0	2	0	7	2
	%	4%	2%	0%	2%	6%	0%	3%	0%	3%	1%
suradnik nevl. org	N	2	0	1	0	4	0	4	1	11	1
	%	4%	0%	2%	0%	7%	0%	7%	2%	5%	0%
akademski djelatnik	N	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
volonter	N	0	1	0	1	0	3	6	4	6	9
	%	0%	2%	0%	2%	0%	6%	10%	7%	3%	4%
čitatelj	N	0	0	1	4	0	2	2	3	3	9
	%	0%	0%	2%	8%	0%	4%	3%	5%	1%	4%
nije definirano	N	4	10	1	12	5	4	2	5	12	31
	%	9%	21%	2%	25%	9%	7%	3%	8%	6%	15%
nije navedeno	N	11		11		11		7		40	
	%	23%		23%		20%		11%		19%	
preneseni tekst	N	3		3		3		3		12	
	%	6%		6%		6%		5%		6%	
	N	47		48		54		61		210	

Tablica 4.3.

	2012. godina					Ukupno
		1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	
tribina	N	0	1	0	2	3
	%	0%	2%	0%	3%	1%
akcija	N	4	4	4	10	22
	%	9%	8%	7%	17%	11%
projekt	N	2	1	4	0	7
	%	4%	2%	7%	0%	3%
ispovijest	N	18	13	15	17	62
	%	38%	27%	28%	27%	30%
izražavanje stava	N	12	20	18	15	65
	%	26%	42%	33%	25%	31%
informacije	N	6	3	4	11	24
	%	13%	6%	7%	18%	11%
životna situacija beskućnika	N	2	4	0	0	6
	%	4%	8%	0%	0%	3%
poezija	N	2	1	7	3	13
	%	4%	2%	13%	5%	6%
putopis	N	1		1	1	3
	%	2%	0%	2%	2%	1%
kratka priča	N	0	1	1	2	4
	%	0%	2%	2%	3%	2%
		47	48	54	61	210

Tablica 4.4.

	2012. godina					Ukupno
		1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	
pozitivna	N	24	31	34	50	139
	%	51%	65%	63%	82%	66%
negativna	N	18	14	13	9	54
	%	38%	29%	24%	15%	26%
neutralna	N	5	3	7	2	17
	%	11%	6%	13%	3%	8%
		47	48	54	61	210

Tablica 4.5.

	2012. godina				
	1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	Ukupno
više od jedne stranice	2	3	3	2	10
	4%	6%	6%	3%	5%
cijela stranica	9	11	6	7	33
	19%	23%	11%	11%	16%
pola stranice	18	12	22	17	69
	38%	25%	41%	28%	33%
četvrtina stranice	16	15	18	31	80
	34%	31%	33%	51%	38%
osmina stranice	2	7	5	1	15
	4%	15%	9%	2%	7%
manje od osmine stranice	0	0	0	3	3
	0%	0%	0%	5%	1%
	47	48	54	61	210

Tablica 5.1.

		2013. godina				Ukupno
		1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	
vijest	N	6	3	4	3	16
	%	10%	6%	6%	5%	7%
analitička bilješka	N	7	3	4	16	30
	%	11%	6%	6%	29%	13%
izvještaj	N	4	2	5	2	13
	%	7%	4%	7%	4%	5%
intervju	N	19	21	41	18	99
	%	31%	39%	60%	32%	41%
književna forma	N	10	8	9	8	35
	%	16%	15%	13%	14%	15%
ostalo	N	16	17	5	9	47
	%	26%	32%	7%	16%	20%
		62	54	68	56	240

Tablica 5.2.

	2013. godina										
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
beskućnik	N	11	5	9	3	16	7	21	1	57	16
	%	18%	8%	17%	6%	24%	10%	38%	2%	24%	7%
soc.ugrožena osoba	N	2	2	1	0	1	2	1	3	5	7
	%	3%	3%	2%	0%	1%	3%	2%	5%	2%	3%
suradnik nevl. org	N	4	3	2	1	4	3	3	1	13	8
	%	6%	5%	4%	2%	6%	4%	5%	2%	5%	3%
akademski djelatnik	N	0	1	0	0	0	1	0	1	0	3
	%	0%	2%	0%	0%	0%	1%	0%	2%	0%	1%
volonter	N	0	0	2	5	10	8	1	0	13	13
	%	0%	0%	4%	9%	15%	12%	2%	0%	5%	5%
čitatelj	N	1	11	2	12	1	2	0	8	4	33
	%	2%	18%	4%	22%	1%	3%	0%	14%	2%	14%
nije definirano	N	4	10	0	6	3	3	3	1	10	20
	%	6%	16%	0%	11%	4%	4%	5%	2%	4%	8%
nije navedeno	N	5		11		4		8		28	
	%	8%		20%		6%		14%		12%	
preneseni tekst	N	3		0		3		4		10	
	%	5%		0%		4%		7%		4%	
	N	62		54		68		56		240	

Tablica 5.3.

		2013. godina				
		1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	Ukupno
tribina	N	0	1	1	1	3
	%	0%	2%	1%	2%	1%
akcija	N	6	8	25	2	41
	%	10%	15%	37%	4%	17%
projekt	N	3	2	2	2	9
	%	5%	4%	3%	4%	4%
ispovijest	N	20	15	16	20	71
	%	32%	28%	24%	36%	30%
izražavanje stava	N	17	17	8	18	60
	%	27%	31%	12%	32%	25%
informacije	N	5	3	4	3	15
	%	8%	6%	6%	5%	6%
životna situacija beskućnika	N	1	0	2	2	5
	%	2%	0%	3%	4%	2%
poezija	N	7	4	6	4	21
	%	11%	7%	9%	7%	9%
putopis	N	1	1	2	1	5
	%	2%	2%	3%	2%	2%
kratka priča	N	2	3	2	3	10
	%	3%	6%	3%	5%	4%
		62	54	68	56	240

Tablica 5.4.

		2013. godina				
		1. broj	2. broj	3. broj	5. broj	Ukupno
pozitivna	N	36	43	53	40	172
	%	58%	80%	78%	71%	72%
negativna	N	20	6	11	13	50
	%	32%	11%	16%	23%	21%
neutralna	N	6	5	4	3	18
	%	10%	9%	6%	5%	8%
		62	54	68	56	240

Tablica 5.5.

	2013. godina				
		2. broj	3. broj	5. broj	Ukupno
više od jedne stranice	2	4	3	2	11
	3%	7%	4%	4%	5%
cijela stranica	3	9	6	7	25
	5%	17%	9%	13%	10%
pola stranice	31	16	17	19	83
	50%	30%	25%	34%	35%
četrvtina stranice	20	14	21	22	77
	32%	26%	31%	39%	32%
osmina stranice	3	4	12	4	23
	5%	7%	18%	7%	10%
manje od osmine stranice	3	7	9	2	21
	5%	13%	13%	4%	9%
	62	54	68	56	240